

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันปัญหาขยะเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมและสังคมที่สำคัญอย่างมากเนื่องจากขยะมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นดังจะเห็นได้จากสถิติข้อมูลปริมาณขยะในปี พ.ศ. 2535 ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศมีจำนวน 11 ล้านตัน และได้เพิ่มขึ้นเป็น 14 ล้านตัน ในปี พ.ศ. 2544 หรือเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 30 และจากการศึกษา พบว่าปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในปีพ.ศ. 2544 มีอัตราวันละ 38,640 ตัน โดยแบ่งเป็นขยะที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานครประมาณวันละ 9,317 ตัน (ร้อยละ 24.11) เขตเทศบาลรวมเมืองพัทยาประมาณวันละ 11,903 ตัน (ร้อยละ 30.80) ที่เหลือเป็นขยะที่เกิดขึ้นนอกเขตเทศบาลประมาณวันละ 17,420 ตัน (ร้อยละ 45.08) การเกิดขยะมูลฝอยในชุมชนต่าง ๆ ทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลทั่วประเทศจะมีอัตราเฉลี่ยประมาณ 0.60 กิโลกรัม ต่อคนต่อวัน โดยที่กรุงเทพมหานครมีอัตราการเกิดขยะมูลฝอยสูงสุด คือ 1.63 กิโลกรัม ต่อคนต่อวัน รองลงมาได้แก่เขตเทศบาลในภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ มีอัตราการเกิดขยะมูลฝอยเท่ากับ 1.10 และ 1.07 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ตามลำดับ ส่วนเขตเทศบาลในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่าอัตราการเกิดขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง คือเฉลี่ยประมาณ 0.40 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน และคาดว่าในอนาคตขยะมูลฝอยยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศในชุมชนและท้องถิ่นทุกระดับ รวมทั้งกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เนื่องจากปริมาณขยะมูลฝอยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี อันเป็นผลพวงของการเพิ่มขึ้นของประชากร การขยายตัวของชุมชน การส่งเสริมและพัฒนากองทัพเรือ และการขยายตัวภาคธุรกิจด้านต่าง ๆ จากการคาดการณ์ปริมาณขยะมูลฝอยที่จะเกิดขึ้นทั่วประเทศในอีก 10 ปีข้างหน้า พบว่าปริมาณขยะมูลฝอยจะเพิ่มขึ้นจากประมาณวันละ 39,400 ตันในปีพ.ศ. 2545 เป็นประมาณวันละ 47,000 ตันในปี พ.ศ. 2554 หรือมีอัตราเฉลี่ยร้อยละ 2 ต่อปี คิดเป็นปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นประมาณวันละ 700-900 ตัน (กรมควบคุมมลพิษ, 2546)

เทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีความรับผิดชอบครอบคลุมพื้นที่ถึง 2 ตำบล คือตำบลอินทจิล และตำบลช่อแล โดยมีทั้งหมด 16 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากร 13,810 คน ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และมีพื้นที่ติดต่อกับอุทยานแห่งชาติศรีลานนา จึงมีแหล่งน้ำที่สำคัญคือ ลำน้ำแม่ปิง และลำน้ำที่ไหลมาจากเขื่อนแม่งัดสมบูรณ์ชลซึ่งอยู่ในพื้นที่

ของอุทยานแห่งชาติศรีลานนา ได้แก่ ลำน้ำแม่งัด ซึ่งประชาชนได้นำมาใช้ประโยชน์ในการทำ การเกษตร เป็นแหล่งผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ และมีคลองชลประทานไหลผ่านกลางพื้นที่ของเทศบาล ตำบลเมืองแกนพัฒนามีน้ำไหลผ่านตลอดปี นอกจากนั้นเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา ยังเป็นเมือง ที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน มีสถานที่ท่องเที่ยว อยู่หลายแห่ง ทั้งแนวอนุรักษ์ธรรมชาติและ แนวศึกษาศิลปวัฒนธรรม รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี เช่น วัดบ้านเด่น วัดช่อแลพระงาม และแหล่งเตาเผาอินทขิล เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้มีผู้คนเดินทางแวะเวียนมาเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิด ขยะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งส่วนใหญ่มาจากบ้านพักอาศัยจะเป็น เศษพืชผักผลไม้ เศษอาหารที่เหลือจาก การประกอบอาหาร ขยะจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และขยะจากการท่องเที่ยว จำนวนขยะ ประมาณ 10 ตันต่อวัน มีอัตราเฉลี่ย 0.70 กิโลกรัม ต่อคนต่อวัน ส่วนสถานที่กำจัดขยะ ใช้พื้นที่ป่า อินทขิล จำนวน 6 ไร่ เริ่มใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 ถึงปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2548 ใช้ไปแล้วจำนวน 2 ไร่ วิธีการกำจัดแบบฝังกลบ โดยคาดว่าในเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนาจะประสบปัญหาขาดแคลน พื้นที่ในการกำจัดขยะ หากปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นไม่ได้รับการแก้ไขโดยการวางแผนจัดการ ลดปริมาณขยะจากแหล่งกำเนิด ย่อมส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามมา

ในรอบปีที่ผ่านมา ทางโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอัน เนื่องมาจากพระราชดำริได้ดำเนินการส่งเสริมเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดการขยะที่ถูกต้อง และเหมาะสมกับชุมชน รวมถึงได้ส่งเสริมเผยแพร่เทคโนโลยีการทำปุ๋ยหมักจากขยะ โดยการฝัง กลบในกล่องคอนกรีตให้เป็นที่รู้จักในหลายพื้นที่ โดยพื้นที่ในเขตความรับผิดชอบของเทศบาล ตำบลเมืองแกนพัฒนา ก็เป็นอีกแห่งหนึ่งที่ทางโครงการฯ ได้ดำเนินการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การจัดการขยะตามแนวพระราชดำริอย่างยั่งยืน” ขึ้น เมื่อวันที่ 9-11 มีนาคม 2548 ณ เทศบาลตำบล เมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมซึ่งถือเป็น ผู้แทนในชุมชนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการลดปริมาณขยะ และสามารถกำจัดขยะได้ถูกวิธี เพื่อให้ การดำเนินงานการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในพื้นที่เทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา เป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างยั่งยืน จึงควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และให้ชุมชนเข้า มามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาดังกล่าว (เกษม, 2549)

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดการขยะ ในเขตเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัด เชียงใหม่ ว่ามีปัจจัยใดที่มีส่วนสัมพันธ์ ต่อการมีส่วนร่วม อันจะนำไปเป็นข้อมูลเพื่อการพัฒนาการ เผยแพร่เทคโนโลยีการกำจัดขยะของเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะ ในเขตเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความรู้ความเข้าใจ และลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ของเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
2. ผลการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการศึกษา ในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีความคล้ายคลึงกัน ประยุกต์ใช้วางแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อม

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ของเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา ซึ่งมีอาณาเขตครอบคลุม 2 ตำบล คือ ตำบลช่อแล หมู่ที่ 1-6 และ ตำบลอินทขิล หมู่ที่ 1-8 และ 10-11 ซึ่งมีทั้งหมด 16 ชุมชน โดยศึกษาเฉพาะตัวแทนของประชาชนที่เข้าร่วมการอบรม “การจัดการขยะตามแนวพระราชดำริอย่างยั่งยืน” ของโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน 472 คน

นิยามคำศัพท์

ปัจจัย หมายถึง เหตุหรือสิ่งที่ทำให้เกิดผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ได้แก่ เพศ อายุ ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะ เป็นต้น

ขยะ หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถัง
มูลสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่น ๆ ใด ที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น ๆ

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถาม

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน หมายถึง ระยะเวลาที่ครอบครัวย้ายเข้ามาตั้งบ้านเรือนอาศัย
อยู่ภายในเทศบาลเมืองแกนพัฒนา นับเป็นเวลาตั้งแต่ย้ายเข้ามาจนถึงปัจจุบัน

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง ความถี่จากการได้รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับขยะ จากสื่อ
ต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หอกระจายข่าวประจำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน
เจ้าหน้าที่ของรัฐ การเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา โรงเรียน ครู และอื่นๆ

ความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะ หมายถึง การรับรู้ ทฤษฎี กฎเกณฑ์ รายละเอียดต่างๆ และ
การรับรู้ถึงการดำเนินการ การจัดการขยะโดยทั่วไป

การสื่อสาร หมายถึง การสื่อสารระหว่างบุคคลหรือหน่วยงาน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และ
ปรึกษาหารือในเรื่องการจัดการขยะ

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของชุมชน หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการขยะ
ได้แก่ การเก็บรวบรวม การแยกขยะ การกำจัดขยะ การลดปริมาณขยะมูลฝอยการเข้าร่วมประชุม
การแสดงความคิดเห็นต่างๆ ในการประชุม การร่วมมือโดยการออกแรงช่วย การบริจาคทรัพย์สิน
หรือเงิน และการแนะนำบุคคลในครัวเรือนให้ช่วยดูแลสิ่งแวดล้อม

บทที่ 2

พื้นที่ทำการวิจัย

สภาพทั่วไป

เทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา ได้รับการจัดตั้งโดยเปลี่ยนแปลงฐานะมาจากสุขาภิบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ.2542 และเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนาได้รับการกำหนดขนาดของเทศบาลเป็นเทศบาลขนาดกลาง ชุมชนเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของแม่แตง ห่างจากอำเภอเมือง ไปทางทิศเหนือตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 107 ระยะทางประมาณ 48 กิโลเมตร และห่างจากที่ว่าการอำเภอแม่แตงเป็นระยะทางประมาณ 8 กิโลเมตร โดยใช้เส้นทางแยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 107 ตามถนนชลประทานเขื่อนแม่จัดสมบูรณ์ชล มีเขตการปกครองครอบคลุม 2 ตำบล คือตำบลช่อแล 6 หมู่บ้าน และตำบลอินทิลบางส่วน ตั้งแต่หมู่ที่ 1 – หมู่ที่ 11 (ยกเว้นหมู่ที่ 9) จำนวนพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด 24 ตารางกิโลเมตร

ทิศเหนือ	ติดต่อกับท้องที่องค์การบริหารส่วนตำบลอินทิล อำเภอแม่แตง
ทิศใต้	ติดต่อกับท้องที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระอำเภอแม่แตง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับท้องที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่หอพระ และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเป้า
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับท้องที่องค์การบริหารส่วนตำบลอินทิล

ประชากร

จำนวนประชากรตามสถิติทะเบียนราษฎร ณ วันที่ 31 มีนาคม 2549 มีประชากรทั้งหมด 13,810 คน แบ่งเป็น ชาย 6,711 คน และหญิง 7,099 คน ความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่ ประมาณ 577 คนต่อตารางกิโลเมตร จำนวนครัวเรือน 5,060 ครัวเรือน

สภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศโดยรวม

สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบระหว่างเทือกเขา และที่ราบลุ่มแม่น้ำแม่ปิง มีลำน้ำธรรมชาติ 2 สาย คือ ลำน้ำแม่ปิง และลำน้ำแม่จืด มีลำเหมืองสาธารณะที่รับน้ำมาจากฝายลูกกลางของชลประทานราษฎร และคลองชลประทานที่รับน้ำมาจากโครงการเขื่อนแม่จืดสมบูรณ์ชล สภาพภูมิอากาศของเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนาค่อนข้างเย็นสบาย มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยตลอดปี 24 องศาเซลเซียส

ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

การคมนาคมการจราจร

เส้นทางคมนาคมเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้าน หรือเส้นทางหลักภายในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็กและคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ตลอดสาย ส่วนเส้นทางสายรอง (ซอย) ภายในหมู่บ้าน บางส่วนเป็นถนนคอนกรีตและราดยาง บางส่วนยังเป็นถนนดินลูกรัง ซึ่งมีปัญหาการสัญจรในฤดูฝน ซึ่งข้อมูลในถนนในเขตเทศบาล ซึ่งมีดังต่อไปนี้ ถนน 189 สาย ประกอบไปด้วย ถนนลูกรัง 46 สาย ถนนราดยาง 8 สาย ถนนคอนกรีต 135 สาย (เป็นถนนราดยางบางช่วง) สะพาน 25 แห่ง แม่น้ำ 2 แห่ง และมีการจัดการขนส่งมวลชน ได้แก่ รถโดยสาร จำนวน 5 คัน

การประปา

ในชุมชนประชาชนส่วนใหญ่ยังคงใช้บ่อน้ำตื้น จำนวนประชากรที่ใช้บ่อน้ำตื้น 4,867 หลังคาเรือน และบางส่วนใช้ระบบประปาของการประปาส่วนภูมิภาค ซึ่งใช้แหล่งน้ำดิบในการทำน้ำประปาบริเวณเขื่อนแม่จืด จำนวนครัวเรือนที่มีน้ำประปาในเขตพื้นที่รับผิดชอบ 198 หลังคาเรือน

ไฟฟ้า

ชุมชนในเทศบาล 16 หมู่บ้าน มีไฟฟ้าจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค 4,062 หลังคาเรือน

การสื่อสารและโทรคมนาคม

มีบริการสื่อสารไปรษณีย์โทรเลข มีพนักงานส่งจ่ายจดหมาย 2 คน บริการตู้โทรศัพท์สาธารณะ 28 แห่ง โทรศัพท์ส่วนบุคคล 844 หมายเลข จำนวนชุมสายโทรศัพท์ในเขตพื้นที่ 3 ชุมสาย ระบบเสียงตามสาย หอกระจายข่าวในพื้นที่ จำนวน 16 แห่ง และระบบเสียงไร้สายครอบคลุมพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา จำนวน 55 จุด

การใช้ที่ดิน

เทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนามีการใช้ประโยชน์จากที่ดินคือ ที่พักอาศัย 3,377 ไร่ พื้นที่พาณิชยกรรม 160 ไร่ พื้นที่ตั้งหน่วยงานของรัฐ 40 ไร่ สวนสาธารณะและนันทนาการ 10 ไร่ พื้นที่เกษตรกรรม 1,250 ไร่ พื้นที่ตั้งสถานศึกษา 25 ไร่ และพื้นที่ว่าง 138 ไร่

ด้านเศรษฐกิจ

การประกอบอาชีพ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรประมาณ 2,265 ครัวเรือน เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทั้งมีความพร้อมค้ำน้ำเพื่อการเกษตรอย่างสมบูรณ์ รองลงมาจะประกอบอาชีพ ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และประกอบอาชีพรับจ้างในภาครัฐและเอกชนมีเพียงเล็กน้อย ซึ่งประชากรมีรายได้เฉลี่ยจำนวน 50,000 บาทต่อคนต่อปี

การพาณิชยกรรมและบริการ สถานประกอบการด้านพาณิชยกรรม ประกอบด้วย สถานีบริการน้ำมัน (ปั๊มหลอด) จำนวน 24 แห่ง ตลาดสด จำนวน 9 แห่ง และร้านค้าทั่วไป จำนวน 188 แห่ง

สถานประกอบการพาณิชย์และสถานประกอบการด้านบริการ ในเขตเทศบาลตำบลเมือง
 แกนพัฒนา มีโรงฆ่าสัตว์ จำนวน 1 แห่ง และสถานที่จำหน่ายอาหารตาม พ.ร.บ.สาธารณสุข 21 แห่ง
 ร้านอาหาร 38 แห่ง สถานที่ผลิตอาหาร 16 แห่ง สถานที่สะสมอาหาร 131 แห่ง และแผงจำหน่าย
 อาหาร 68 แห่ง

การปศุสัตว์ พื้นที่ปศุสัตว์ 2 ตร.กม.และจำนวนครัวเรือนในภาคการปศุสัตว์ 200 ครัวเรือน

ด้านสังคม

เขตเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา มีหมู่บ้านจำนวนทั้งสิ้น 16 หมู่บ้าน จำนวนครัวเรือน
 5,060 หลังคาเรือน จำนวนประชากรในเขตเทศบาลจำนวนทั้งสิ้น จำนวนทั้งสิ้น 13,810 คน

ศาสนา

นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 95 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในเขตเทศบาล มีวัดจำนวน 15
 วัด นับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ 5 ของจำนวนประชากรทั้งหมด มีโบสถ์คริสต์ จำนวน 1 แห่ง

วัฒนธรรมและประเพณี

ประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญ

1. ประเพณีสงกรานต์ ประมาณเดือนเมษายน กิจกรรมที่ร่วมกันทำ เป็นประเพณีขึ้นปีใหม่ของ
 ไทย มีการทำบุญและเยี่ยมเยียนผู้มีพระคุณ โดยการรดน้ำดำหัวผู้เฒ่าผู้แก่ภายในหมู่บ้าน
2. ประเพณีสลากภัต (ก๋วยสลาก) ประมาณเดือนสิงหาคม กันยายน กิจกรรมสังเขป เป็น
 ประเพณีทำบุญให้กับคนที่ตายไปแล้วและสิ่งศักดิ์สิทธิ์รวมทั้งทำบุญให้กับตนเองและญาติพี่น้อง
 ซึ่งถวายสังฆทาน ตามจำนวนที่ต้องการ ให้พระสงฆ์วัดต่างๆ มารับไปทอดทาน โดยการจับสลาก จึง
 เรียกว่า สลากภัต

3. ประเพณีปอยหลวง ประมาณเดือน กุมภาพันธ์ กิจกรรมสังเขป เป็นการเฉลิมฉลองการจัดสร้างถาวรวัตถุของวัด เช่น ศาลาการเปรียญ โบสถ์ วิหาร ฯลฯ โดยมีการทำบุญในตอนเช้าและในเวลากลางคืนจะมีมหรสพ จะมีหมู่บ้านต่างๆ ร่วมทำบุญด้วย

4. ประเพณีลอยกระทง ยี่เป็ง ประมาณเดือน พฤศจิกายน กิจกรรมสังเขป จัดทำลอยกระทงในเวลากลางคืน เพื่อขอขมาต่อพระแม่คงคา มีการประกวดกระทง ประกวดนางนพมาศ เผาเทียนเล่นไฟ ในวันพระจันทร์เต็มดวง และจัดทำซุ้มประตูป่า ฟังเทศน์มหาชาติ

5. ประเพณีเลี้ยงผีฝาย ประมาณเดือน มิถุนายน กิจกรรมสังเขป ทำบุญเลี้ยงผีฝายเพื่อขอบคุณแม่น้ำ ที่ให้ทำผลผลิตทางการเกษตร ได้ผล มีการจุดบั้งไฟ และการแข่งเรือพาย

6. เข้าโศภณกรรม มกราคมถึงกุมภาพันธ์ กิจกรรมสังเขป พิธีอุทิศส่วนบุญ ส่วนกุศลให้กับผู้ตาย โดยมีพระสงฆ์ได้ร่วมปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาในบริเวณสุสานประจำหมู่บ้าน

กีฬา นันทนาการและการพักผ่อน

1. สนามฟุตบอล จำนวน 4 แห่ง
2. สนามบาสเกตบอล จำนวน 4 แห่ง
3. สนามตะกร้อ จำนวน 5 แห่ง
4. ลานอเนกประสงค์ จำนวน 15 แห่ง

สาธารณสุข

1. ศูนย์สาธารณสุข จำนวน 2 แห่ง
2. คลินิกเอกชน จำนวน 1 แห่ง

3. บุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานพยาบาลทุกแห่ง ทุกสังกัด ในเขตพื้นที่ ประกอบด้วย เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน จำนวน 2 คน พยาบาลวิชาชีพ 1 คน อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน จำนวน 388 คน

4. ผู้เข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลสังกัด (จำนวนต่อปี) ศูนย์บริการสาธารณสุข 18,445 คน

5. สาเหตุการเจ็บป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลและศูนย์บริการสาธารณสุขทุกแห่ง ได้แก่ อุบัติเหตุ 242 รายต่อปี คิดเป็นงบประมาณในการรักษาทั้งสิ้น 27,100 บาท สาเหตุอื่น 6,854 รายต่อปี คิดเป็นงบประมาณในการรักษาทั้งสิ้น 516,414.77 บาท ทุกประเภทการเจ็บป่วยที่เข้าการรักษาในโรงพยาบาลและศูนย์บริการสาธารณสุขทุกแห่ง 5 อันดับแรก ได้แก่ โรคระบบกล้ามเนื้อโครงร่าง โรคระบบทางเดินหายใจ โรคระบบย่อยอาหาร รวมโรคในช่องปาก โรคระบบไหลเวียนโลหิตและหลอดเลือด โรคระบบผิวหนังและเนื้อใต้ผิวหนัง

การสังคมสงเคราะห์

ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา สามารถใช้บริการในด้านสังคมสงเคราะห์ และสวัสดิการเบื้องต้นได้จากเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา ซึ่งได้ตั้งงบประมาณไว้เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนเป็นการเบื้องต้นไว้ และในส่วนของสถานีอนามัยบ้านปาง และสถานีอนามัยบ้านซ้อแล กระทรวงสาธารณสุขได้มีการจัดทำบัตรทอง 30 บาท ให้บริการด้านการรักษาพยาบาลแก่ประชาชนตามนโยบายของรัฐบาล โดยมีโรงพยาบาลแม่แตงเป็นผู้รับผิดชอบในการให้บริการ

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

1. สถิติเพลิงไหม้ในรอบปี (1 มกราคม 2548-มีนาคม 2548) 2 ครั้ง

2. ความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินจากเหตุเพลิงไหม้ในรอบปีที่ผ่านมาคิดเป็นผู้เสียชีวิต-คนบาดเจ็บ-คน ทรัพย์สินมูลค่า 350,000บาท

3. รถยนต์ดับเพลิง จำนวน 2 คัน แยกเป็น
 - 3.1 คันที่ 1 จุน้ำได้ 2500 ลบ.ม. ชื่อเมื่อ พ.ศ.2518 ราคา 242,500 บาท
 - 3.2 คันที่ 2 จุน้ำได้ 3,000 ลบ.ม. ชื่อเมื่อ พ.ศ. 2535 ราคา 1,297,770 บาท
4. รถบรรทุกน้ำ จำนวน 2 คัน แยกเป็น
 - 4.1 คันที่ 1 จุน้ำได้ 3,000 ลบ.ม. ชื่อเมื่อ พ.ศ.2543 ราคา 750,000 บาท
 - 4.2 คันที่ 2 จุน้ำได้ 10,000 ลบ.ม. ชื่อเมื่อ พ.ศ.2540 ราคา 2,278,993 บาท
5. เครื่องดับเพลิงชนิดหาลาม จำนวน 1 เครื่อง
6. พนักงานขับรถยนต์ จำนวน 3 คน
7. พนักงานขับรถดับเพลิง จำนวน 28 คน
8. พนักงานดับเพลิง จำนวน 5 คน

การศึกษา

เทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนามีจำนวนโรงเรียนในเขตความรับผิดชอบ ดังนี้

1. ศูนย์พัฒนาเด็ก มีจำนวน 2 แห่ง สังกัดกรมศาสนา
2. ระดับก่อนประถมศึกษา มีจำนวน 5 แห่ง สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ เขต 2
3. ระดับประถมศึกษา มีจำนวน 3 แห่ง สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดเชียงใหม่เขต 2

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เนื่องจากเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนามีพื้นที่ติดต่อกับอุทยานแห่งชาติศรีลานนา จึงมีแหล่งน้ำที่สำคัญคือ ลำน้ำแม่ปิง และลำน้ำที่ไหลมาจากเขื่อนแม่งัดสมบูรณ์ชลซึ่งอยู่ในพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติศรีลานนา ได้แก่ ลำน้ำแม่จัด ซึ่งประชาชนได้นำมาใช้ประโยชน์ในการทำเกษตร และเป็นแหล่งผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ นอกจากนี้ยังมีคลองชลประทานไหลผ่านกลางพื้นที่ของเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนาและมีน้ำไหลผ่านตลอดปี

ทรัพยากรป่าไม้

ทางด้านทิศตะวันออกของเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา มีพื้นที่ติดต่อกับอุทยานแห่งชาติศรีลานนา ซึ่งมีลักษณะสภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นป่าเต็งรังหรือป่าแดง ลักษณะเป็นป่าโปร่งมีต้นไม้ขึ้นกระจัดกระจายอยู่ห่างๆกัน ต้นไม้ที่พบส่วนใหญ่เป็นไม้เต็ง ไม้รัง และในพื้นที่ของเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนาบางส่วนประมาณ 138 ไร่ ยังมีพื้นที่ป่าไม้หลงเหลืออยู่บ้างเล็กน้อยกระจายอยู่ทั่วไปในเขตเทศบาล

สภาพสิ่งแวดล้อม

สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา กำลังประสบปัญหาขยะมูลฝอยที่ปริมาณมากและกำจัดไม่หมดจึงก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเทศบาลได้มีการวางแผนในการลดปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น โดยการรณรงค์สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา เช่น การใช้ตะกร้าหรือถุงพลาสติกในการไปซื้อของที่ตลาด หรือการรณรงค์ให้ประชาชนในพื้นที่แยกขยะโดยทิ้งลงในถังแยกขยะที่เทศบาล ได้จัดเตรียมไว้ให้เพื่อเป็นการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ เช่น การนำเอาขวดกาแฟที่ใช้หมดแล้วมาใส่น้ำตาล หรือลูกอม นำกระดาษห่อของขวัญที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้อีกครั้ง การซ่อมแซมเครื่องใช้ที่ชำรุดเพื่อให้ใช้งานได้อีกหลายๆ ครั้ง การนำเอาแก้วแตกมาหลอมเป็นกระຈก หรือนำเอาเศษผ้าจากรั้วเรือนมาใช้เป็นปุ๋ยหมักเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการทำเกษตรต่อไป เหล่านี้เป็นต้น ก็จะช่วยให้ปัญหาสิ่งแวดล้อมลดลงได้ และในขณะเดียวกันยังช่วยประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ เพราะสามารถใช้ของเสียเป็นวัตถุดิบในการผลิตแทนวัตถุดิบธรรมชาติได้

บทที่ 3

การตรวจเอกสาร

การวิจัยในเรื่อง ปัจจัยที่ความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของเทศบาลเมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้ทำการตรวจเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเกี่ยวกับขยะ
3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

วิรัช (2530) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า คือ “ กระบวนการที่ส่งเสริมชักนำ สนับสนุน และการสร้างโอกาสให้ชาวบ้านในรูปของการมีส่วนร่วมบุคคลและกลุ่มคนต่างๆ ให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรม โดย จะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ มิได้เข้าร่วม เพราะการหวังรางวัลตอบแทน และที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมนั้น จะต้องให้สอดคล้องกับชีวิต ความจำเป็น ความต้องการ และวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ในชุมชนด้วย”

ปฤษฎา (2538) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นทั้งวิธีการและเป้าหมายของการพัฒนา โดยเกิดขึ้นจากเจตจำนงของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ในการกำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่จะให้ผลประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งส่วนตัวและส่วนรวมกิจกรรมเหล่านั้นจะสัมพันธ์กับปัญหา และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ในการเข้าร่วมกิจกรรมของประชาชน ประชาชนเป็นผู้คิดค้นกำหนดแผนการ และวิธีการทุกอย่าง ผลจากการร่วมกิจกรรมนั้นจะทำให้

ประชาชนเกิดเรียนรู้ และพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ จนสามารถสรุปเป็นหลักปฏิบัติถ่ายทอดให้แก่บุคคลอื่นและชุมชนอื่น

United Nation (1975) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นกระบวนการเกี่ยวกับการกระทำ และเกี่ยวข้องกับมวลชนในระดับต่างๆดังนี้ ประการแรกในกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งตัดสินใจเกี่ยวกับจุดประสงค์ทางสังคมและการจัดสรรทรัพยากร ประการที่สองในการกระทำโดยสมัครใจต่อกิจกรรมและโครงการ และยังเน้นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีความหมายครอบคลุมถึง

1. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการพัฒนา
2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมช่วยเหลือในการปฏิบัติตามโครงการ
3. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตลอดการพัฒนา

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2538) ระบุว่า การมีส่วนร่วม คือการให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินโครงการและร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนา นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะประเมินผลโครงการนั้นๆ ด้วย

นอกจากนั้นยังกล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมทั้งในความหมายกว้างและในความหมายที่เฉพาะไว้ว่า

1. การมีส่วนร่วมคือ การพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมช่วยเหลือโดยสมัครใจโดยประชาชนต่อโครงการใดโครงการหนึ่งของโครงการสาธารณะต่างๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อการพัฒนาชาติแต่ไม่ได้หวังจะให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงโครงการ หรือวิจารณ์เนื้อหาของโครงการ
2. การมีส่วนร่วมในความหมายที่กว้าง หมายถึง การให้ประชาชนในชนบทรู้สึกตื่นตัวเพื่อที่จะทราบถึงการรับความช่วยเหลือและตอบสนองต่อโครงการพัฒนาขณะเดียวกันก็สนับสนุนความคิดริเริ่มของคนในท้องถิ่น

3. ในเรื่องของการพัฒนาชนบท การมีส่วนร่วม คือ การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับ กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์จากการ โครงการพัฒนา นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับความหมายที่จะประเมินผลโครงการนั้นๆ

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้นอาจเข้าใจอย่างกว้างๆ ได้ว่า คือการที่ ประชาชนได้เข้าร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการตัดสินใจต่างๆ ในเรื่องที่จะมีผลกระทบต่อเขา

5. การมีส่วนร่วมในชุมชนหมายถึง การที่ประชาชนจะมีทั้งสิทธิ และหน้าที่ ที่จะเข้าร่วม ในการแก้ปัญหาของเขา มีความรับผิดชอบมากขึ้นที่จะสำรวจตรวจสอบความจำเป็นในเรื่องต่างๆ ระดมทรัพยากรท้องถิ่น และเสนอแนวทางแก้ไขใหม่ๆ เช่นเดียวกับการก่อตั้งและดำรงรักษากลุ่ม ต่างๆ ในท้องถิ่น

6. การมีส่วนร่วมนั้นจะต้องเป็นกระบวนการดำเนินการอย่างเข้มแข็ง ซึ่งหมายถึงว่า บุคคล หรือกลุ่มที่มีส่วนร่วมนั้น ได้เป็นผู้มีความริเริ่ม และมุ่งใช้ความพยายามตลอดจนความเป็นตัวของ ตัวเองที่จะดำเนินการตามความริเริ่มนั้น

7. การมีส่วนร่วมคือ การที่ได้มีการจัดการที่จะใช้ความพยายามที่จะเพิ่มความสามารถที่จะ ควบคุมทรัพยากรและระเบียบสถาบันต่างๆ ในสภาพสังคมนั้นๆ ทั้งนี้โดยกลุ่มที่ดำเนินการ และ ความเคลื่อนไหวที่จะดำเนินการนี้ไม่ถูกควบคุมโดยทรัพยากรและระเบียบต่างๆ

โดยสรุปแล้วความหมายของการมีส่วนร่วมในความหมายกว้างๆ เช่น การมีส่วนร่วมช่วยเหลือ โดยสมัครใจ การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ และกระบวนการ ดำเนินการของโครงการ ตลอดจนร่วมรับผลประโยชน์จากโครงการเหล่านี้

ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

เจมส์ค็อกซ์ (2527) ได้สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาไว้ 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

ลักษณะการมีส่วนร่วม

ลักษณะการมีส่วนร่วมที่ประยุกต์ จาก Brenes (2537 อ้างในนรินทร์ชัย, 2546) มีประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณา 10 ประการ

1. มีคณะผู้บริหารการมีส่วนร่วมพิจารณา เพื่อวางแผนดำเนินการให้เหมาะสมว่าจะให้บุคคลใด กลุ่มใด เข้ามามีส่วนร่วมเมื่อใด และโดยวิธีใด ฯลฯ โดยคณะผู้บริหารการมีส่วนร่วมนี้ควรมีตัวแทนผู้ได้รับผลกระทบในจำนวนมากพอควร และให้มีความหลากหลายมากพอ

2. ระยะเวลาและสถานที่ในการมีส่วนร่วมกับโครงการ โดยหลักการควรต้องให้ผู้มีส่วนได้-ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมให้ต่อเนื่อง ตามโครงการตั้งแต่เริ่มต้น จนโครงการยุติ หรือหากคณะผู้บริหารเห็นว่าเหมาะสมอาจจัดให้มีส่วนร่วม ในกิจกรรมที่แต่ละคนเกี่ยวข้องกับด้วยจริง ๆ เท่านั้นก็ได้

3. การมีส่วนร่วมนี้ตามธรรมชาติอาจเกิดขึ้นไม่สม่ำเสมอหรือตลอดเวลาก็ได้ เช่น เวลาเกิดภัยพิบัติ แต่ละคนก็มาช่วยกัน แต่เมื่อหมดภัยแล้ว ก็กลับไปแยกย้ายกันอยู่เช่นเดิม แต่ถ้าตั้งองค์กรประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาในภัยพิบัติต่าง ๆ ในพื้นที่กว้างขวางขึ้นอาจต้องการตัวแทนประชาชนมีส่วนร่วมในเวลาที่ยาวนานขึ้น และอาจใช้วิธีการมีจดหมายข่าวแจ้งเรื่องไปยังประชาชนทั่วไปก็ได้

4. การให้การมีส่วนร่วมเป็นเป้าหมายปลายทาง (end) หรือจะเป็นแนวทาง (mean) ก็จะทำให้เพียงบุคคลต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมก็พอใจคิดว่าบรรลุวัตถุประสงค์บางสิ่งแล้ว หรือพิจารณาว่าการมีส่วนร่วมเป็นแนวทางที่ต้องทำให้ดี โดยตอบให้ได้ว่า “หลังจากการมีส่วนร่วมแล้ว จะมีอะไรดีขึ้น อะไรควรเกิดขึ้นอีกบ้าง” อันเป็นการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมที่เป็นวิธีการหรือกระบวนการที่

ต้องดำเนินไปอย่างมีคุณภาพ ซึ่งทำให้งานเกิดความสำเร็จ

5. การมีส่วนร่วมนั้น มีมิติทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ กล่าวคือ (1) ด้านปริมาณ นั้น ถ้ามีคนมามีส่วนร่วมมากก็ควรทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างกันดีขึ้นไปมาก และเมื่อความสัมพันธ์ดีขึ้นไปมาก และเมื่อความสัมพันธ์ดีขึ้นไปมาก ก็จะทำให้องค์กรทางสังคมก่อตัวขึ้น ส่วน (2) ด้านคุณภาพ ควรให้การมีส่วนร่วม มีมิติ ที่จะช่วยขัดขวางความสัมพันธ์ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างบุคคล หรือ ความเป็นนาย เป็นบ่าวกันเปลี่ยนเป็นให้มีส่วนร่วมอย่างเสมอภาคกันยิ่งขึ้น จึงจะถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพดี

6. สถานการณ์มีส่วนร่วมนั้น ต้องคำนึงว่าการมีส่วนร่วมที่แท้จริง มิใช่ เกิดขึ้นจากการออกคำสั่ง แต่จะต้องสร้างขึ้นเอง ดังนั้นการที่จะให้ผู้สั่งทำให้ มาร่วมกันให้เต็มที่นะ แล้วคนก็มาร่วม คงไม่ค่อยเกิดขึ้นได้ วิธีการมีส่วนร่วมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดแนวคิดประชาสังคม มีจิตสำนึกสาธารณะ และเคารพความหลากหลายทางความคิด จนกระทั่ง เป็นวิถีชีวิตประจำวันของประชาชน โดยเฉพาะการคำนึงว่า เมื่อเกิดแนวคิดมุมมองที่หลากหลายร่วมกัน ก็ทำให้มุมมองกว้างขึ้น และเกิดความรอบคอบขึ้น

7. การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการทางสังคมและทางการศึกษา ซึ่งหากเกิดขึ้นได้คือให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันไปด้วยจะเป็นเสมือนการให้การศึกษาแก่สังคมไปในขณะเดียวกัน แต่หลายโอกาสต้องให้เกิดความร่วมมือในแต่ละเรื่อง ต้องใช้เวลารอคอยบ้างเช่นกัน

8. การมีส่วนร่วมรับรู้สภาพปัญหาโดยมีส่วนร่วมจะทำให้คนในชุมชนได้รู้สภาพที่เป็นจริงมากขึ้น การมีส่วนร่วมเพื่อค้นหาปัญหา ทำให้เมื่อเห็นปัญหาแล้วจะนำความมุ่งมั่นที่คิดหาทางแก้ไขด้วยกันและร่วมแก้ปัญหานั้น ๆ ได้ จะทำให้เป็นบทเรียนที่จะแก้ปัญหากันเองต่อไปได้

9. คนที่อยู่ร่วมกันในชุมชนส่วนใหญ่ มิได้ใช้ชุมชนเป็นเพียงที่รวมคนคล้ายเอาก้อนหินมากองรวมกัน

ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

ชูเกียรติ (2536) ได้แบ่งปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ เป็นต้น
2. ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ การศึกษา เป็นต้น
3. ปัจจัยทางด้านการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ การติดต่อรับฟังข่าวสารต่าง ๆ

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน

วันชัย (2544) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นดังนี้

1. เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ ช่วยให้เกิดการพิจารณาทางเลือกใหม่ทำให้การตัดสินใจรอบคอบขึ้น
2. การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เมื่อการตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับ จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติ
3. การสร้างฉันทามติ ลดความขัดแย้งทางการเมืองและเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ
4. การเพิ่มความง่ายในการนำไปปฏิบัติ สร้างให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ
5. การมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้าและความขัดแย้งที่รุนแรงได้
6. ช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชน และไวต่อความรู้สึกห่วงกังวลของประชาชน
7. การพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน ถือว่าเป็นการให้การศึกษาชุมชน เพื่อเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจ และเป็นเวทีฝึกผู้นำชุมชน

เจมส์ค็อกซ์ (2527) เสนอว่า ปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วม มีดังนี้

1. นโยบายในระบบราชการมักมาจากเบื้องบน จึงเป็นการยากที่จะทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในชนบท มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เพราะวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เจ้าหน้าที่แต่ละฝ่ายเข้าใจนั้นแตกต่างกัน จึงทำให้การดำเนินงานนั้นแตกต่างกันด้วย
2. ข้าราชการชอบทำงานสำนักงานมากกว่างานภาคสนาม ซึ่งเป็นงานด้านเอกสารที่จะนำเสนอผู้บังคับบัญชา เพราะข้าราชการต้องปฏิบัติหน้าที่เพื่อตอบสนองเบื้องบน ตามระบบการพิจารณาความดีความชอบ ข้าราชการจึงไม่มีความเข้าใจสภาพแวดล้อมข้อมูลที่แท้จริงของประชาชน ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ควรจะเป็นจึงเกิดขึ้นได้ยาก
3. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับประชาชนบางส่วนไม่ปรารถนาให้รวมตัวกัน และไม่ต้องการให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนอย่างจริงจัง

แนวคิดเกี่ยวกับขยะ

ความหมายของขยะมูลฝอย

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ได้ให้ความหมายของ“มูลฝอย” หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถ้ำ มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น (นิรนาม,2535)

พัฒน์ (2537) ได้ให้ความหมาย ขยะ คือ สิ่งที่ไม่ต้องการใช้แล้ว

ขยะมูลฝอย คือ เศษของเหลือใช้หรือของที่ใช้แล้วทั้งในรูปของอินทรีย์สารและอนินทรีย์สาร (เกษม, 2541)

ขยะทุกประเภทที่มาจากทุกแหล่ง ขยะที่เกิดขึ้นจะเป็นสิ่งของที่ไร้ประโยชน์แล้วสำหรับผู้ทิ้ง แต่ในบางครั้งอาจเป็นประโยชน์ได้สำหรับผู้อื่นที่สามารถนำมาใช้ได้ในรูปแบบต่าง ๆ

ประกอบด้วย เศษอาหาร ขยะแห้ง ถ้ำ ขยะจากผลผลิตทางการเกษตร สารพิษ ขยะจากการทำลายตึก ขยะพิเศษ กากตะกอนจากขบวนการกำจัด (พัชรี้, 2529)

ชนิดของขยะมูลฝอย

สำนักรักษาความสะอาด (2532) ได้จำแนกขยะไว้ 10 ชนิด ดังนี้

1. ขยะมูลฝอยที่เน่าเปื่อยได้ง่าย ได้แก่ เศษอาหาร เศษเนื้อ เศษผักที่ได้จากการเตรียมและปรุงอาหาร ขยะมูลฝอยชนิดนี้มีความชื้นสูง
2. ขยะมูลฝอยที่ไม่เน่าเปื่อยหรือเน่าเปื่อยได้ยาก ได้แก่ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษไม้ กิ่งไม้ หญ้า ฟางข้าว แก้ว กระเบื้อง ยาง เศษโลหะต่าง ๆ ฯลฯ ขยะชนิดนี้มีทั้งชนิดที่เผาไหม้ได้และเผาไหม้ไม่ได้
3. ี่ถ้ำ เป็นขยะมูลฝอยที่เหลือจากการเผาไหม้ เช่น ถ้ำที่เกิดจากเตาไฟที่ใช้ในการปรุงอาหารหรือถ้ำที่เกิดจากการเผาไหม้ ถ่าน ถ่านหิน หรือวัตถุติดไฟอื่น ๆ
4. ขยะมูลฝอยจากถนน ได้แก่ เศษสิ่งของต่างๆ ที่กวาดจากถนน ตรอก ซอย และที่อื่นๆ เช่น เศษไม้ เศษอิฐ กรวด ทราช กระดาษ กุ้งพลาสติก เป็นต้น
5. ซากสัตว์ ได้แก่ ซากสัตว์ที่ตายแล้วทุกชนิด เช่น สุนัข แมว เป็นขยะมูลฝอยชนิดที่เน่าเปื่อยเร็วและมีกลิ่นเหม็น
6. ซากยานพาหนะ ได้แก่ ยานพาหนะทุกชนิดที่หมดสภาพการใช้งานหรือใช้งานไม่ได้แล้ว รวมทั้งส่วนประกอบของยานพาหนะด้วย เช่น ยาง ล้อ แบตเตอรี่ และอื่น ๆ
7. มูลฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรม ได้แก่ เศษวัสดุที่เกิดจากการผลิตและขั้นตอนการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นเศษวัสดุชนิดใดก็ได้แล้วแต่ชนิดของโรงงานนั้น ๆ และเศษวัสดุจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับขนาดของโรงงาน

8. ขยะมูลฝอยจากการก่อสร้าง ได้แก่ เศษวัสดุก่อสร้าง เช่น เศษไม้ เศษปูน อิฐหัก หินทราย เป็นต้น

9. มูลฝอยจากการก่อสร้าง ได้แก่ เศษที่เกิดจากการรื้อถอนหรือทำลายสิ่งปรักหักพัง เช่น การรื้อถอนตึกเก่า อาคารเก่า บ้านเรือน เป็นต้น

10. มูลฝอยประเภททำลายยาก ได้แก่ ขยะมูลฝอยที่ต้องใช้กรรมวิธีในการทำลายเป็นพิเศษจึงทำลายได้ เช่น พลาสติก ฟิล์มถ่ายรูป กากสารพิษ สารเคมีอันตราย และกากแร่ธาตุต่างๆ เป็นต้น

การเกิดมูลฝอย

ศิริกัลยา,พัฒนา และ ชำรงรัตน์ (2541) ได้กล่าวถึง แหล่งกำเนิดมูลฝอยมักแบ่งตามการใช้ประโยชน์ที่ดินได้ ดังนี้

1. มูลฝอยจากบ้านพักอาศัย (residential waste) เป็นมูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรมการดำรงชีพของคนที่พักอาศัยอยู่ในบ้านพักหรืออาคารชุดหรืออพาร์ทเมนต์ ได้แก่ เศษอาหารจากการเตรียมอาหารหรือจากการเหลือใช้ เศษกระดาษ เศษพืชผัก ฯลฯ

2. มูลฝอยจากธุรกิจการค้า (commercial waste) หมายถึง มูลฝอยที่มาจากสถานที่ที่มีการประกอบกิจการค้าขายส่ง ขายปลีก หรือการบริการทางการค้าต่าง ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าจะเป็นการค้าประเภทใด ได้แก่ อาคารสำนักงาน (office building) ตลาด ร้านขายอาหาร ร้านขายของชำ ร้านขายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร โรงแรม โรงมหรสพหรือโกดังเก็บสินค้าซึ่งมักจะมีภาชนะเก็บมูลฝอยเป็นของตนเอง มูลฝอยที่เกิดขึ้นอาจมีเศษอาหาร เศษแก้ว พลาสติก เศษวัสดุก่อสร้างต่างๆ หรืออามิของเสียอันตราย

3. มูลฝอยจากการเกษตร (agricultural waste) แหล่งมูลฝอยที่สำคัญมักมาจากกิจกรรมการเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นอาหาร มูลฝอยจากแหล่งดังกล่าวมักประกอบด้วย มูลสัตว์ เศษหญ้า เศษพืชผัก ภาชนะบรรจุยาปราบศัตรูพืช เป็นต้น ในอดีตของเสียจากการเกษตรเหล่านี้ส่วนใหญ่ (ยกเว้นภาชนะบรรจุยาปราบศัตรูพืช) มักถูกนำมาโลกบดลงบนพื้นที่ที่จะทำการเพาะปลูก ซึ่งถือเป็นการหมุนเวียนเอาของเสียที่เกิดขึ้นนำมาใช้ประโยชน์ได้เป็นอย่างดี แต่ในปัจจุบันนี้ได้มีการ

เร่งผลผลิตให้ได้ปริมาณมากขึ้นตามจำนวนของประชากรที่เพิ่มมากขึ้นทำให้มีการนำเอาปุ๋ยเคมีมาใช้แทนทำให้ปริมาณของมูลฝอยจากการเกษตรเพิ่มปริมาณมากขึ้น

4. มูลฝอยจากการพักผ่อนหย่อนใจ (recreation waste) มูลฝอยจากสถานที่พักผ่อนหย่อนใจหรือสถานที่ท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นแหล่งธรรมชาติ ได้แก่ ชายหาดต่าง ๆ เขื่อน อ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบ สระว่ายน้ำ เป็นต้น หรืออาจเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นศิลปกรรมได้แก่โบราณสถานต่างๆ เช่น พิพิธภัณฑสถาน วัดวาอาราม ฯลฯ กิจกรรมในการพักผ่อนมักต้องมีการรับประทานอาหาร การรับประทานอาหารเครื่องดื่ม ของว่างต่าง ๆ ทำให้เกิดมูลฝอย ในประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่ามูลฝอยที่เกิดจากการตั้งแคมป์จะเกิดประมาณ 1 ปอนด์ต่อคนต่อวัน และชนิดของมูลฝอยนั้นขึ้นอยู่กับผู้ที่ไปพักผ่อนหย่อนใจจะเป็นเศษอาหาร เศษวัสดุบรรจุภัณฑ์ทั้งหลาย เช่น กล่องกระดาษหรือพลาสติก ถุงกระดาษหรือพลาสติก กระจังโลหะต่าง ๆ ขวดแก้วหรือพลาสติก ฯลฯ

5. มูลฝอยจากโรงพยาบาล (hospital waste) มูลฝอยจากโรงพยาบาลมักจัดไว้ในกลุ่มของมูลฝอยอันตราย เพราะอาจทำให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมได้หลายประการ เช่น อาจเป็นการแพร่กระจายเชื้อโรค ฯลฯ

6. มูลฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรม (industrial wastes) มูลฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรมมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับกระบวนการผลิตของอุตสาหกรรมนั้นหรือประเภทของอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ ได้แก่ พวกเศษกระดาษ กระดาษแข็ง กล่องกระดาษ ฯลฯ ขี้เถ้า ของเสียอันตราย เป็นต้น

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณการเกิดและลักษณะของมูลฝอย

กรมควบคุมมลพิษ (2537) ได้ศึกษาไว้ว่า ปริมาณและลักษณะของมูลฝอยที่เกิดจากการดำรงชีพขึ้นอยู่กับปัจจัย ดังนี้

1. ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์
2. ฤดูกาล
3. รายได้
4. โครงสร้างของครอบครัว
5. อุปนิสัยของการซื้อสินค้า

6. พฤติกรรมในการบริโภคอาหาร
7. รูปแบบของการดำรงชีวิต
8. ทักษะคิดในการดำรงชีวิต
9. กฎหมายข้อบังคับ

สถานที่ตั้งและฤดูกาลมีผลต่อปริมาณ และลักษณะของมูลฝอยในขณะที่การมีรายได้สูง ขนาดของครอบครัวที่ใหญ่ขึ้นเท่าไร มูลฝอยที่เกิดขึ้นจะยิ่งมากและมีความหลากหลายเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ขนาดของที่อยู่อาศัยยิ่งเล็กระยะเวลาเก็บรวบรวมมูลฝอยไว้ในบ้านจะยิ่งสั้น และอัตราการเปลี่ยนผลิตผลไปเป็นมูลฝอย ก็ยิ่งสั้นลงด้วย มูลฝอยที่เกิดจากที่อยู่อาศัยดังกล่าวนี้ จะมีลักษณะค่อนข้างคงที่ มีความแปรเปลี่ยนน้อยสำหรับอุปนิสัยของการซื้อและทัศนคติในการดำรงชีวิต นั้นขึ้นอยู่กับสามัญสำนึกของบุคคลนั้นๆ เกี่ยวกับรายได้หรือมาตรฐานการครองชีพของบุคคล พฤติกรรมในการซื้อและการบริโภคอาจเปลี่ยนไปตามฤดูกาลได้ และนอกจากนั้นยังขึ้นอยู่กับชนิดและจำนวนของร้านค้ารวมทั้งความสะดวกด้วย ในด้านกฎหมายข้อบังคับ ก็มีส่วนสัมพันธ์กับปริมาณและลักษณะของมูลฝอยอย่างมากเช่นกัน ตัวอย่างเช่น การกำหนดขอบเขตการบริการ การจัดการมูลฝอย การกำหนดค่าบริการ เป็นต้น (ไพศาล, 2537)

ปริมาณของขยะมูลฝอย

ศิริกัลยา,พัฒนา และ ชำรงรัตน์ (2541) กล่าวว่า ในการหาปริมาณของมูลฝอยนั้นมักนิยมหาในรูปของมูลฝอยที่เกิดขึ้นหรือเก็บรวบรวมได้ต่อคนต่อวัน โดยมีหน่วยที่ใช้ในการหาปริมาณมูลฝอยเป็นน้ำหนักมากกว่าหน่วยปริมาตรเพราะหน่วยเป็นน้ำหนักนี้สามารถวัดออกมาได้ด้วยการชั่งโดยตรงได้ค่าที่แน่นอน ส่วนในการวัดปริมาตรนั้นจะต้องคำนึงถึงความอัดแน่น (compaction) หรือความหนาแน่น (density) ของมูลฝอย โดยต้องหาค่าระดับของความอัดแน่น (degree compaction) นำมาพิจารณาหาปริมาณมูลฝอยควบคู่กันไปเพราะมูลฝอยแต่ละแห่งมีระดับการอัดแน่นที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความผิดพลาดในการหาปริมาณมูลฝอยได้

หน่วยที่ใช้วัดในการหาอัตราการเกิดมูลฝอยมักขึ้นอยู่กับประเภทของแหล่งกำเนิดมูลฝอยสามารถแบ่งได้ ดังนี้

1. อัตราการเกิดมูลฝอยจากแหล่งที่พักอาศัยมักใช้หน่วยเป็น ปอนด์หรือกิโลกรัมต่อคนต่อวัน
2. อัตราการเกิดมูลฝอยจากแหล่งประกอบธุรกิจการค้า อาจจะใช้หน่วยแบบเดียวกับแหล่งที่พักอาศัยหรืออาจคิดเป็น ปอนด์หรือกิโลกรัมต่อจำนวนลูกค้าหรือต่อรายได้เป็นดอลลาร์หรือเป็นเงินบาทต่อวัน
3. อัตราการเกิดมูลฝอยจากแหล่งเกษตรกรรมอาจแสดงหน่วยเป็น ปอนด์หรือกิโลกรัมของมูลสัตว์ต่อน้ำหนักของวัวควายต่อวัน หรือน้ำหนักของมูลฝอยต่อน้ำหนักผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการเกษตร
4. อัตราการเกิดมูลฝอยจากแหล่งอุตสาหกรรม อาจแสดงเป็นหน่วยของน้ำหนักของมูลฝอยที่เกิดขึ้นต่อหน่วยน้ำหนักของผลิตภัณฑ์ที่ได้

การคัดแยกและการเก็บรวบรวม

ในการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร จำเป็นต้องจัดให้มีระบบการคัดแยกขยะมูลฝอยประเภทต่างๆตามลักษณะองค์ประกอบโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่สามารถดำเนินการได้ตั้งแต่แหล่งกำเนิด โดยจัดวางภาชนะให้เหมาะสม ตลอดจนวางระบบการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับระบบการคัดแยกขยะมูลฝอย พร้อมทั้งพิจารณาความจำเป็นของสถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยและระบบของขยะมูลฝอยไปกำจัดต่อไป

หลักเกณฑ์ มาตรฐาน ภาชนะขยะมูลฝอย

1. ถังขยะ เพื่อให้การจัดเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและลดการปนเปื้อนของขยะมูลฝอยที่มีศักยภาพในการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่จะต้องมีการตั้งจุดรวบรวมขยะมูลฝอย (station) และให้มีการแบ่งแยกประเภทของถังรองรับขยะมูลฝอยตามสีต่างๆ โดยมีถุงบรรจุภายในถังเพื่อสะดวกและไม่ตกหล่น หรือแพร่กระจาย ดังนี้

ภาพที่ 1 สีเขียว รองรับขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น ผัก ผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้

ภาพที่ 2 สีเหลือง รองรับขยะที่สามารถนำมารีไซเคิล หรือขายได้ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ

ภาพที่ 3 สีเทาฟ้าสีส้ม รองรับขยะที่มีอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม เช่น หลอด ฟลูออเรสเซนต์ ขวดยา ถ่านไฟฉาย กระป๋องสีสเปรย์ กระป๋องยาฆ่าแมลง ภาชนะบรรจุสารอันตรายต่างๆ

ภาพที่ 4 สีฟ้า รองรับขยะย่อยสลายไม่ได้ ไม่เป็นพิษและไม่คุ้มค่าการรีไซเคิล เช่น พลาสติกห่อ
ลูกอม ซองบะหมี่สำเร็จรูป ถุงพลาสติก โฟมและฟอยล์ที่เปื้อนอาหาร

นอกจากนี้ยังมีถุงพลาสติกสำหรับรองรับขยะมูลฝอยในแต่ละถัง โดยมีคปากถุงสีเดียวกับ
ถังที่รองรับมูลฝอยตามประเภทดังกล่าวข้างต้น

ในกรณีที่สถานที่ที่มีพื้นที่จำกัดในการจัดวางภาชนะรองรับขยะมูลฝอย และมีจำนวนคนที่
ค่อนข้างมากในบริเวณพื้นที่นั้น เช่น ศูนย์การประชุมสนามบิน ควรมีถังที่สามารถรองรับขยะมูล
ฝอยได้ทั้ง 4 ประเภทในถังเดียวกัน โดยแบ่งพื้นที่ของถังขยะมูลฝอยออกเป็น 4 ช่อง และตัวถัง
รองรับขยะมูลฝอยทำด้วยสแตนเลส มีฝาปิดแยกเป็น 4 สี ในแต่ละช่องตามประเภทของขยะมูลฝอย
ที่รองรับ ดังนี้

ฝาเขียว รองรับขยะที่นำเสียบและย่อยสลายได้เร็ว

ฝาเหลือง รองรับขยะที่สามารถนำมารีไซเคิล หรือขายได้

ฝาแดง รองรับขยะมูลฝอยที่มีอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม

สีฟ้า รองรับขยะย่อยสลายไม่ได้ ไม่เป็นพิษและไม่คุ้มค่าการรีไซเคิลและมีสัญลักษณ์ข้าง
ถัง

2. ถูขยะ สำหรับคัดแยกขยะมูลฝอยครัวเรือนและจะต้องมีการคัดแยกรวบรวมใส่ถุงขยะ
มูลฝอยตามสีต่างๆดังต่อไปนี้

2.1 ถุงสีเขียว รวบรวมขยะมูลฝอยที่เน่าเสีย และย่อยสลายได้เร็วสามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น ผัก ผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้

2.2 ถุงสีเหลือง รวบรวมขยะมูลฝอยที่สามารถนำมารีไซเคิลหรือขายได้ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ อะลูมิเนียม

2.3 ถุงสีแดง รวบรวมขยะมูลฝอยที่มีอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ขวดยา ถ่านไฟฉาย กระป๋องสีสเปรย์ กระป๋องสารฆ่าแมลง ภาชนะบรรจุสารอันตรายต่างๆ

2.4 ถุงสีฟ้า รวบรวมขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายไม่ได้ไม่เป็นพิษและไม่คุ้มค่าการนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่สำเร็จรูป ถุงพลาสติก โฟมและพอลิที่เปื้อนอาหาร

จุดรวบรวมขยะมูลฝอยขนาดย่อม

เพื่อสะดวกในการเก็บรวบรวมและประหยัด จึงต้องมีการตั้งจุดรวบรวมขยะมูลฝอยขึ้น โดยจุดรวบรวมขยะมูลฝอยจะกำหนดไว้ตามสถานที่ต่างๆ ได้แก่ หมู่บ้าน โรงอาหาร โรงภาพยนตร์ โดยมีภาชนะรองรับตั้งไว้เป็นจุดๆ เช่น หมู่บ้านจัดสรร กำหนดให้จุดรวบรวม 1 จุด ต่อจำนวนครัวเรือน 50-80 หลังคาเรือน จุดแรกจะตั้งที่ปากประตูทางเข้าหมู่บ้าน สำหรับอพาร์ทเมนต์ จะตั้งที่ที่ลานจอดรถ บ้านที่อยู่ในซอยจุดแรกจะตั้งหน้าปากซอย แต่ละครัวเรือนจะรวบรวมขยะมูลฝอยที่คัดแยกได้ โดยถุงพลาสติกตามประเภทของสีต่างๆ มาทิ้งที่จุดรวบรวมขยะมูลฝอย (กรมควบคุมมลพิษ, 2549)

ผลกระทบจากขยะมูลฝอยต่อสิ่งแวดล้อม

สุธีรา, โกศล และสถิต (2544) กล่าวว่า ขยะมูลฝอยก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม และสุขภาพของมนุษย์หลายประการดังต่อไปนี้ คือ

1. ขยะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลง และพาหะของโรค

เนื่องจากเชื้อจุลินทรีย์ที่ปนเปื้อนมากับขยะมูลฝอยมีโอกาที่จะขยายพันธุ์เพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้นได้เพราะ ขยะมูลฝอยมีทั้งความชื้นและสารอินทรีย์ที่จุลินทรีย์ใช้เป็นอาหารขยะจำพวกอินทรีย์สารที่ทิ้งค้างไว้ จะเกิดการเน่าเปื่อยแหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงวันนอกจากนั้นพวกขยะที่ปล่อยทิ้งไว้นานๆ จะเป็นที่อยู่อาศัยของหนู โดยหนูจะเข้ามาทำรังขยายพันธุ์ เพราะมีทั้งอาหารและที่หลบซ่อน ดังนั้นขยะที่ขาดการเก็บรวบรวม และการกำจัด จึงทำให้เกิดเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ที่สำคัญของเชื้อโรค แมลงวัน หนู แมงสาบ ซึ่งเป็นพาหะนำโรคมารู้อัน

2. ขยะเป็นบ่อเกิดของโรค

เนื่องจากการเก็บรวบรวมและการกำจัดขยะมูลฝอยไม่ดี หรือปล่อยปละละเลยทำให้มีขยะมูลฝอยเหลือทิ้งค้างไว้ในชุมชน จะเป็นบ่อเกิดของเชื้อโรคต่างๆ เช่น ดับอักเสบ เชื้อไทฟอยด์ เชื้อโรคเอดส์ ฯลฯ เป็นแหล่งกำเนิดและอาหารของสัตว์ต่างๆที่เป็นพาหะนำโรคมารู้อัน เช่น แมลงวัน แมงสาบ และหนู เป็นต้น

3. ทำให้เกิดเหตุรำคาญ

ขยะมูลฝอย การเก็บรวบรวมได้ไม่หมดก็จะเกิดเป็นกลิ่นเหม็นรบกวน กระจายอยู่ทั่วไปในชุมชน นอกจากนั้นฝุ่นละอองที่เกิดจากการเก็บรวบรวม การขนถ่าย และการกำจัดขยะก็ยังคงเป็นเหตุรำคาญที่มักจะได้รับ การ ร้องเรียนจากประชาชนในชุมชนอยู่เสมอ อีกทั้งอุจาดตาน้ำ ขยะแขยง

4. ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

ขยะมูลฝอยเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดมลพิษทางน้ำ มลพิษของดิน และมลพิษของอากาศ เนื่องจากขยะส่วนที่ขาดการเก็บรวบรวม หรือไม่นำมากำจัดให้ถูกวิธีปล่อยทิ้งค้างไว้ในพื้นที่ของชุมชน เมื่อมีฝนตกลงมาจะไหลชะนำเอาความสกปรก เชื้อโรค สารพิษจากขยะไหลลงสู่แหล่งน้ำ ทำให้แหล่งน้ำเกิดเน่าเสียได้ และนอกจากนี้ขยะมูลฝอยยังส่งผลกระทบต่อคุณภาพของ

ดิน ซึ่งจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของขยะมูลฝอย ถ้าขยะมีซากถ่านไฟฉาย ซากแบตเตอรี่ ซากหลอดฟลูออเรสเซนต์มาก ก็จะส่งผลกระทบต่อปริมาณโลหะหนักพวกปรอท แคดเมียม ตะกั่ว ในดินมาก ซึ่งจะส่งผลเสียต่อระบบนิเวศในดิน และเมื่อฝนตกลงมาชะกองขยะมูลฝอยจะทำให้น้ำเสียจากกองขยะมูลฝอยไหลปนเปื้อนดินบริเวณรอบๆ ทำให้เกิดมลพิษของดินได้ การปนเปื้อนของดิน ยังเกิดจากการนำมูลฝอยไปฝังกลบ หรือการชักยอกนำไปทิ้งทำให้ของเสียอันตรายปนเปื้อนในดิน ถ้ามีการเผาขยะมูลฝอยกลางแจ้งทำให้เกิดควันมีสารพิษทำให้คุณภาพของอากาศเสีย ส่วนมลพิษทางอากาศจากขยะมูลฝอยนั้น อาจเกิดขึ้นได้ทั้งจากมลสารที่มีอยู่ในขยะและพวกแก๊สหรือไอระเหย ที่สำคัญก็คือ กลิ่นเหม็นที่เกิดจากการเน่าเปื่อย และสลายตัวของอินทรีย์สารเป็นส่วนใหญ่

5. ทำให้เกิดการเสี่ยงต่อสุขภาพ

ขยะมูลฝอยที่ทิ้งและรวบรวมโดยขาดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขยะมูลฝอยพวกของเสียอันตราย ถ้าขาดการจัดการที่เหมาะสม ย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนได้ง่าย เช่น โรคทางเดินอาหารที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรียที่มีแมลงวันเป็นพาหะ หรือได้รับสารพิษที่มากับของเสียอันตราย

6. เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจ

ขยะมูลฝอยปริมาณมากๆ ย่อมต้องสิ้นเปลืองงบประมาณในการจัดการเพื่อให้ได้ประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผลกระทบจากขยะมูลฝอยไม่ว่าจะเป็นน้ำเสีย อากาศเสีย ดินปนเปื้อนเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ

7. ทำให้ขาดความสวยงาม

การเก็บขนและกำจัดที่ดีจะช่วยให้ชุมชนเกิดความสวยงาม มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย อันส่งผลถึงความเจริญและวัฒนธรรมของชุมชน ฉะนั้นหากเก็บขนไม่ดีไม่หมดกำจัดไม่ดี ย่อมก่อให้เกิดความรำคาญไม่น่าดู ขาดความสวยงาม บ้านเมืองสกปรก และไม่เป็นระเบียบส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อรุณรัตน์ (2548) ได้ศึกษาถึงการจัดการขยะของครัวเรือน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะเทศบาลตำบลปากแพรก อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ทำให้ทราบถึงรูปแบบในการวางแผน – ปรับปรุงในด้านการจัดการขยะของเทศบาลตำบลปากแพรกและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นให้มีศักยภาพในการจัดการขยะมูลฝอยมากยิ่งขึ้น โดยทำการสัมภาษณ์ใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 303 ตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ $t - test$ และ $F - test$ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญของการจัดการขยะมูลฝอยในด้านต่างๆ เรียงตามลำดับคือ (1) ด้านการคัดแยกมูลฝอยก่อนทิ้ง (2) ด้านการลดปริมาณมูลฝอย (3) ด้านการร่วมกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์เพื่อร่วมกันกำจัดมูลฝอย (4) ด้านการสนับสนุนการนำมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ (recycle) (5) ด้านการเสนอและเรียกร้องให้มีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย และ (6) ด้านการกำจัดมูลฝอย โดยมีการจัดการขยะของครัวเรือน ในระดับปานกลาง ซึ่งพิจารณาจากด้านการจัดการขยะมูลฝอยที่เกี่ยวข้องมีทั้งหมด 4 ด้าน พบว่าส่วนใหญ่จะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติเป็นบางครั้ง และส่วนน้อยมากที่ปฏิบัติทุกครั้งและไม่ปฏิบัติเลย ส่วนระดับการปฏิบัติในการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย 5 ด้าน ที่มีระดับการปฏิบัติบางครั้ง คือ ด้านการคัดแยกมูลฝอยก่อนทิ้ง ด้านการลดปริมาณมูลฝอย ด้านการร่วมกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ของชุมชนเพื่อร่วมกันกำจัดมูลฝอย ด้านการสนับสนุนการนำมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ (recycle) และด้านการกำจัดมูลฝอย ส่วนด้านการเสนอและเรียกร้องให้มีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย มีการปฏิบัติในระดับไม่เคยมีการปฏิบัติ

สุรศักดิ์ (2547) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ได้แก่ อายุ การศึกษา อาชีพพรอง และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ส่วนปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน คือ ปัญหาคลื่นและคลื่นลมมีความแรง ก่อให้เกิดการกัดเซาะพังทลายของชายฝั่งทะเลทำให้พื้นที่ป่าชายเลนลดน้อยลง

วิไลวรรณ (2545) ได้ทำ การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการกำจัดขยะมูลฝอย: ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนในเขตตำบลบางตาเถร อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการกำจัดขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง โดยมีปัจจัยต่างๆ ที่แตกต่างกันไปตามการเป็นสมาชิกกลุ่มทาง ความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะมูลฝอย และความคิดเห็นต่อการกำจัดขยะมูลฝอย

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการกำจัดขยะมูลฝอย ได้แก่การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดขยะมูลฝอย และความคิดเห็นต่อการจัดการปัญหาขยะมูลฝอย ส่วนปัจจัยด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครัวเรือนต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระยะเวลาที่เข้ามาพักอาศัย ในเขตตำบลบางตาเถร เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการกำจัดขยะมูลฝอย

3. สิ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรค คือ ปัญหาการจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลบางตาเถร ปัญหาการขาดความร่วมมือและขาดจิตสำนึกในการรักษาความสะอาด จากประชาชนในพื้นที่ ปัญหาการขาดการประชาสัมพันธ์ และปัญหาด้านกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด

มูหามะ (2545) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ศึกษากรณีเทศบาลตำบลตันหยง จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะมูลฝอย อยู่ในระดับสูง ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่า เพศ อายุ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมที่แตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ในการจัดการขยะมูลฝอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ได้แก่ อาชีพ ระยะเวลาเข้ามาอาศัยอยู่ ณเขตเทศบาล ความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะมูลฝอย

จิระชัย (2544) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอย ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองวารินชำราบ ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ มีส่วนร่วมในการกำจัดขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอย คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และปัจจัยด้านสังคมและจิตวิทยา ได้แก่ ปัจจัยด้านการได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องขยะมูลฝอยและการรักษาความสะอาด และปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะมูลฝอยที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอย ได้แก่ ปัจจัยด้านส่วน

บุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ของครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระยะเวลาที่ครอบครัวเข้ามาพักอาศัยในเขตเทศบาลและปัจจัยด้านด้านสังคม ความคิดเห็นต่อปัญหาขยะมูลฝอย

ครุณี (2544) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู กับพฤติกรรมกาทิ้งขยะของเยาวชนในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่าขยะที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ เกิดจากการประกอบอาหารและรับประทานอาหารมากที่สุด รองลงมาคือจากการใช้ของใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนมากทิ้งลงถังโดยตรง และกลุ่มตัวอย่างมีการนำขยะและของใช้ที่ใช้แล้วกลับมาใช้อีก และมีความในเรื่องการแยกขยะก่อนทิ้งและเลือกซื้อสินค้าในการอุปโภคบริโภคเป็นอย่างดี

สิทธิสานต์ (2544) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษา การจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลท่าบ่อ อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย กลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้าครอบครัว จำนวน 328 ราย ซึ่งผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ ความตระหนัก เกี่ยวกับมูลฝอยและการจัดการขยะในระดับปานกลางทั้งมีส่วนร่วมและมีความต้องการมีส่วนร่วมในการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน รายได้ อาชีพ สถานภาพทางสังคม การรับรู้ข่าวสารความรู้ และความตระหนักเกี่ยวกับมูลฝอยและการจัดการมูลฝอย ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอย ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้ การรับรู้ข่าวสารความรู้ และความตระหนักเกี่ยวกับมูลฝอยและการจัดการมูลฝอย

สมานมิตร (2541) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้านต่อการเป็นผู้นำในการแยกประเภทของขยะในชุมชน ในจังหวัดนครปฐม ” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลทำให้ความรู้เกี่ยวกับการแยกประเภทขยะชุมชนแตกต่างกัน ได้แก่ รายได้ ปัจจัยที่มีผลทำให้ทัศนคติต่อการแยกประเภทขยะชุมชนแตกต่างกัน ได้แก่ รายได้ การรับข้อมูลข่าวสารและความรู้เกี่ยวกับการแยกประเภทขยะชุมชน ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกาแยกประเภทขยะชุมชนมีความแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา การได้รับข้อมูลข่าวสาร ส่วนตัวแปร อายุ อาชีพ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ลักษณะการปฏิบัติงาน ไม่พบว่ามีมีความแตกต่างกันในด้านความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมกาแยกประเภทขยะแต่อย่างใด สำหรับการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่าความรู้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ และทัศนคติมีความสัมพันธ์พฤติกรรม แต่ความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม ซึ่งพบว่า อสม. มีความรู้เกี่ยวกับการแยกประเภทขยะค่อนข้างต่ำ แต่กลับพบว่า อสม. มีระดับทัศนคติและพฤติกรรมกาแยกประเภทขยะชุมชนอยู่ในระดับสูง ซึ่งแสดง

ให้เห็นถึงศักยภาพของ อสม. ที่จะสามารถรับบทบาทการเป็นผู้นำในการแยกประเภทขยะชุมชนได้เป็นอย่างดี

Singh (2536 citd in Kanchanchitra , 1976) ได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางสังคมไว้ว่า มีปัจจัยถึง 32 ตัว ที่มีส่วนกำหนดระดับของการมีส่วนร่วมทางสังคมปัจจัยดังกล่าวประกอบด้วย อายุ เพศ สุขภาพ ระยะเวลาการอยู่ในชุมชนระยะห่างของการตั้งบ้านเรือน ขนาดของครอบครัวมาตรฐานทางสังคมของประชาชน ระดับการศึกษา ระดับของความเป็นอยู่ การครอบครองที่ดิน ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เชื้อชาติ และสัญชาติ พื้นเพของครอบครัว ลำดับชั้นทางสังคม ปัจจัยส่วนบุคคล การปรับตัวทางสังคม ความเชื่อทางศาสนา ความสนใจ ความเฉลียวฉลาด การอบรมทางพฤติกรรม ทักษะคติ ข่าวดสาร และการติดต่อ ค่านิยมทางสังคม ความเชื่อมั่นในตนเอง ความเชื่อและการแสดงออก ทางพฤติกรรม ความพึงพอใจ การแสดงตัว ประสบการณ์ หลักยึดถือประจำใจ การเป็นผู้นำ และการตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรม

อำไพ (2539) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนสองฝั่งคลองแสนแสบต่อการจัดการปัญหาขยะในคลองเขตมีนบุรี” ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ริมคลองแสนแสบ มีส่วนร่วมรับรู้ข่าวสารระดับสูง ในการดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะในระดับปานกลาง และด้านการรณรงค์หนุนช่วยกันตัดสินใจวางแผนการจัดการขยะในระดับต่ำ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมการดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะในคลองแสนแสบที่แตกต่างกัน คือ ระยะเวลาที่ตั้งริมคลองแสนแสบที่แตกต่างกัน การเป็นสมาชิกกลุ่มในสังคมที่แตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจจัดการขยะที่แตกต่างกัน การมีความผูกพันต่อคลองแสนแสบที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมด้านการรณรงค์หนุนช่วยกันตัดสินใจวางแผนการจัดการขยะที่แตกต่างกัน และการตระหนักถึงคุณค่าการฟื้นฟูชีวิตคลองแสนแสบที่แตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมการดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะที่แตกต่างกัน

ฉัตรภรณ์ (2537) ได้ศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวนทั้งสิ้น 352 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์(Pearson correlation) ผลการวิจัยสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง และมีการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์

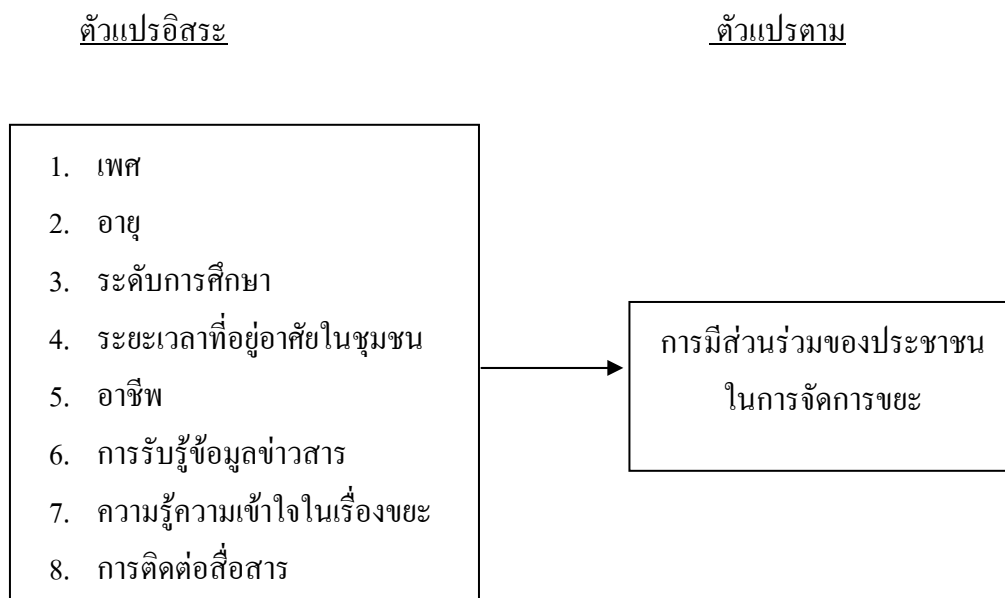
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ สำหรับการพิสูจน์สมมติฐาน พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ การคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับต่อชุมชน การคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับต่อตนเอง และการรับรู้ข่าวสารในด้านการอนุรักษ์ ส่วนปัจจัยอื่นๆ นอกจากนี้อัน ได้แก่ ความเชื่อถือในตัวผู้นำ และความรู้ ความเข้าใจ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

วิรัช (2537) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการกำจัดมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม” กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา คือ หัวหน้าครัวเรือนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในพื้นที่ไม่น้อยกว่า 6 เดือน จำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่าพฤติกรรมการกำจัดมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครปฐมอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การรับรู้ข่าวสาร และความรู้เกี่ยวกับการกำจัดมูลฝอย มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อพฤติกรรมการกำจัดมูลฝอย และยังพบว่าปัญหาอุปสรรคในการกำจัดมูลฝอยที่มีความสำคัญที่สุด คือ ปัญหาในการกำจัดมูลฝอยประเภทอาหาร เศษผัก และเศษเปลือกผลไม้ รองลงมาได้แก่มูลฝอยจำพวกขวดแก้ว กระจัง วัสดุการกำจัดมูลฝอยส่วนใหญ่มักจะทิ้งรวมกับมูลฝอยชนิดอื่นๆ ในถังเดียวกัน โดยไม่มีการแยกประเภทมูลฝอย

จินตนา (2535) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการทิ้งขยะของประชาชนในพื้นที่ชั้นในของกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปริมาณขยะในครัวเรือนที่มีมากเป็นอันดับ 1 เกิดจากกิจกรรมการปรุงอาหารและรับประทานอาหาร มีขยะชนิดเศษอาหาร เศษผัก เปลือกผลไม้ มากที่สุด จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากร สังคม เศรษฐกิจและความรู้ระเบียบวินัยของสังคมทางด้านการทิ้งขยะ พบว่า เพศและอายุ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทิ้งขยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนใหญ่เห็นด้วยและปฏิบัติได้ในการให้ทิ้งขยะแยกประเภท

จากการตรวจเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถกำหนดปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ ต่อการมีส่วนร่วม ในการจัดการขยะของประชาชน จะมีตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กันดังนี้

กรอบแนวความคิดในการศึกษา

ภาพที่ 5 กรอบแนวความคิดในการศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ (independent variable) คือ ตัวแปรที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ โดยตัวแปรอิสระที่ทำการศึกษา ประกอบไปด้วย ตัวแปร 8 ตัวแปร ได้แก่

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน
5. อาชีพ
6. การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
7. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะ
8. การติดต่อสื่อสาร

ตัวแปรตาม (dependent variable) ประกอบไปด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในเรื่อง การจัดเก็บขยะ การลดปริมาณขยะ การกำจัดขยะ การปรึกษาหารือ และเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะ

สมมติฐานในการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานในการศึกษา ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 เพศ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

สมมติฐานที่ 2 อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

สมมติฐานที่ 3 ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

สมมติฐานที่ 4 ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

สมมติฐานที่ 5 อาชีพมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

สมมติฐานที่ 6 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

สมมติฐานที่ 7 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

สมมติฐานที่ 8 การติดต่อสื่อสารมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

บทที่ 4

วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (survey research) การศึกษาเฉพาะกรณี (case study) ภายในเขตเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีการใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิจากการเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์แบบสอบถาม (questionnaires) และการศึกษาจากข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

ประชากรในการศึกษา

ประชากรกลุ่มเป้าหมายและหน่วยในการวิเคราะห์ (unit of analysis) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นหน่วยวิเคราะห์ระดับครัวเรือน ซึ่งเป็นบุคคลใดคนหนึ่งในครัวเรือน ซึ่งสามารถให้ข้อมูลในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาขยะ เป็นครัวเรือนภายในเขตเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา ที่เข้าร่วมการอบรม “การจัดการขยะตามแนวพระราชดำริอย่างยั่งยืน” ของโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน 472 คน ดังรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนครัวเรือน และจำนวนผู้เข้าอบรม“การจัดการขยะตามแนวพระราชดำริอย่างยั่งยืน” ในเขตเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามชุมชน

ลำดับ	ชื่อบ้าน	หมู่ที่	ตำบล	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนผู้เข้าอบรม
1.	ป่าจี้	1	อินทขิล	350	15
2.	วังแดง	2	อินทขิล	276	9
3.	หัวดง	3	อินทขิล	124	21
4.	ม่วงคำ	4	อินทขิล	323	28
5.	ท่าคันปุย	5	อินทขิล	103	31
6.	หางดง	6	อินทขิล	199	36
7.	บ้านปง	7	อินทขิล	733	42
8.	บ้านเด่น	8	อินทขิล	278	7
9.	หนองออน	10	อินทขิล	417	49
10.	สันป่าตอง	11	อินทขิล	362	4
11.	ช่อแล	1	ช่อแล	822	51
12.	สันป่าสัก	2	ช่อแล	245	36
13.	วังดิน	3	ช่อแล	90	30
14.	ป่าไผ่	4	ช่อแล	135	19
15.	บ้านใหม่	5	ช่อแล	457	45
16.	หนองบัว	6	ช่อแล	145	49
รวม				5,060	472

ที่มา: ประยุกต์จากเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนาและโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมภาคลุ่ม
แหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ (2549)

ขนาดตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดตัวอย่างสำหรับการศึกษานี้ ได้ทำการสุ่มตัวอย่างจากครัวเรือนภายในเขตเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา ซึ่งมี 5,060 ครัวเรือน ที่เข้าร่วมการอบรม “การจัดการขยะตามแนวพระราชดำริอย่างยั่งยืน” ของโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมภาคแม่เปียนเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน 472 คน โดยใช้สูตรของยามานะ ซึ่งมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ $N =$ ขนาดประชากร
 $n =$ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 $e =$ ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างในที่นี้
 ให้ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05

แทนค่าในสูตร

$$n = \frac{472}{1 + (472)(0.05)^2}$$

$$n = 216$$

ดังนั้น จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ คือ 216 ตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) จากประชากรในชุมชนของเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา ดังภาพที่ 6 ที่เข้ารับการอบรม “การจัดการขยะตามแนวพระราชดำริอย่างยั่งยืน” ของโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมภาคแม่เปียนเนื่องมาจากพระราชดำริ ทุกชุมชนของเขตเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา แต่หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วปรากฏว่าได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ 211 ตัวอย่าง

ดังนั้น $n = 211$

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา แบบสัมภาษณ์ ที่สร้างขึ้นจากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยข้อมูล ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ประกอบด้วยปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สมาชิกในครัวเรือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ รายจ่าย อาชีพเสริม และสภาพรายได้ของครอบครัว จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะ และการกำจัดขยะ จากแหล่งต่างๆ ให้เลือกตอบ เกณฑ์การให้คะแนนพิจารณาจากการตอบคำถาม

เกณฑ์การให้คะแนนพิจารณาจากการตอบคำถามความถี่ การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะ ดังนี้

สัปดาห์ละครั้ง	เท่ากับ 3	คะแนน
เดือนละครั้ง	เท่ากับ 2	คะแนน
น้อยกว่าเดือนละครั้ง	เท่ากับ 1	คะแนน
ไม่เคยได้รับ	เท่ากับ 0	คะแนน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านความรู้และความเข้าใจ ในเรื่องขยะ และการกำจัดขยะ ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับความหมาย ชนิด ปริมาณ การคัดแยกขยะ ตลอดจนการจัดการขยะ คำถามทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ โดยให้ผู้ตอบเลือกคำตอบว่า ใช่ หรือ ไม่ใช่

เกณฑ์การให้คะแนนพิจารณาจากการตอบคำถามดังนี้

ถ้าตอบถูก ให้	1	คะแนน
ถ้าตอบผิด ให้	0	คะแนน

เกณฑ์การวัดระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะ และการกำจัดขยะ แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ความรู้ความเข้าใจระดับต่ำ	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0-6	คะแนน
ความรู้ความเข้าใจระดับปานกลาง	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7-10	คะแนน
ความรู้ความเข้าใจระดับสูง	คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14-20	คะแนน

ส่วนที่ 4 ข้อมูลด้านการติดต่อสื่อสาร เป็นการติดต่อสื่อสารกับบุคคลหรือหน่วยงาน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ หรือปรึกษาหารือในเรื่องการจัดการขยะ และเรื่องต่างๆ ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยมีอยู่ 6 ข้อ คะแนนเต็ม 18 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนพิจารณาจากการตอบคำถามความถี่ การติดต่อสื่อสารดังนี้

สัปดาห์ละครั้ง	เท่ากับ 3	คะแนน
เดือนละครั้ง	เท่ากับ 2	คะแนน
น้อยกว่าเดือนละครั้ง	เท่ากับ 1	คะแนน
ไม่เคยได้รับ	เท่ากับ 0	คะแนน

ส่วนที่ 5 ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ซึ่งแบ่งเป็น การมีส่วนร่วมการจัดเก็บขยะ การลดปริมาณขยะ การกำจัดขยะ และการปรึกษาหารือ และเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะ โดยมีอยู่ 15 ข้อ

การวัดตัวแปรที่ศึกษาใช้หลักเกณฑ์การให้คะแนนระดับการปฏิบัติในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของตัวแปรต่างๆ ในการวัดมีดังต่อไปนี้

คะแนนระดับ 2	หมายถึง	การปฏิบัติทุกครั้ง
คะแนนระดับ 1	หมายถึง	การปฏิบัติบางครั้ง
คะแนนระดับ 0	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติ

ช่วงระดับความสำคัญของคะแนนการปฏิบัติ ดังนี้

1.34 – 3.00	หมายถึง	การปฏิบัติทุกครั้ง (มีส่วนร่วมในระดับสูง)
0.67 – 2.3	หมายถึง	การปฏิบัติบางครั้ง (มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง)
0 – 0.66	หมายถึง	ไม่เคยปฏิบัติ (มีส่วนร่วมในระดับต่ำ)

ส่วนที่ 6 ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไขปัญหาขยะ จำนวน 2 ข้อ

การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรง (validity) ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสัมภาษณ์โดยอาศัย แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสร็จแล้ว ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญทางด้านสังคมศาสตร์ และการออกแบบสอบถาม เพื่อตรวจสอบแก้ไขให้มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ของคำถาม

2. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ทดสอบเบื้องต้น (pretest) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี บริเวณชุมชนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับพื้นที่ทำการศึกษา จำนวน 30 ตัวอย่าง นำผลที่ได้มาทำการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้วิธีการCronbach's หรือ Alpha (ลัวน และ อังคณา, 2536) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดความรู้เกี่ยวกับขยะ และการจัดการขยะ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 จากนั้นจึงนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนใช้สัมภาษณ์จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ขอความร่วมมือจากประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนาที่เข้ารับการฝึกอบรมการจัดการขยะตามแนวพระราชดำริอย่างยั่งยืน ของโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในวันที่ 27-28 เมษายน พ.ศ.2549 โดยความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่เทศบาลที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างโดย

ใช้แบบสอบถามด้วยวิธีการสัมภาษณ์ด้วยตนเองและผู้ช่วยสัมภาษณ์อื่นได้แก่ เจ้าหน้าที่โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้รับการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม จัดเข้าตาราง เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการรวบรวม และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้ไปลงรหัส เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป และประมวลผลข้อมูลสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติดังนี้

สถิติเชิงพรรณนา

สถิติที่ใช้ในการพรรณนาข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สมาชิกในครัวเรือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ รายจ่าย อาชีพเสริม สภาพรายได้ของครอบครัว การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะ และการจัดการขยะ การติดต่อสื่อสาร และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ประกอบด้วยวิธีการดังนี้

1) การแจกแจงความถี่แบบทางเดียว (frequency) ใช้ในการเปรียบเทียบข้อมูลทั่วไปโดยคำนวณค่าร้อยละ (percentage)

2) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation:S.D.) ใช้ในการเปรียบเทียบวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนการจัดการปัญหาขยะ

สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) วัดความสัมพันธ์ ตามสมมติฐาน

บทที่ 5

ผลการศึกษาและข้อวิจารณ์

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ กรณีศึกษา เทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมแบบสอบถามจำนวน 211 ตัวอย่าง และเสนอผลการศึกษาออกเป็น 8 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา

ตอนที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะ และการจัดการขยะ

ตอนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะ และการจัดการขยะ

ตอนที่ 4 การติดต่อสื่อสาร

ตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

ตอนที่ 6 ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไขปัญหaxy

ตอนที่ 7 การทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 8 ข้อวิจารณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษครั้งนี้ พบข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 2 ดังนี้

1. เพศและอายุ จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นหญิง ร้อยละ 62.1 และเป็นชาย ร้อยละ 37.9 เป็นผู้มีอายุอยู่ในช่วง 40-49 ปี มากที่สุดคือร้อยละ 41.3 รองลงมาคือ ผู้มีอายุในช่วง 50-59 ปี ร้อยละ 28.4 ส่วนผู้มีอายุน้อยกว่า 29 ปี มีน้อยที่สุด คือร้อยละ 7.7 โดยมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 47.42 ปี

2. จำนวนสมาชิกในครอบครัว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มี 3-4 คน ในอัตราร้อยละ 69.3 รองลงมา คือ 5-6 คน ร้อยละ 15.9 และที่น้อยที่สุดคือมี 7-8 คน เพียงร้อยละ 2.5 โดยมีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 3.63 คน

3. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเป็นระยะเวลา 40-49 ปี คือร้อยละ 24.1 รองลงมาคือ ผู้ที่อาศัยอยู่เป็นระยะเวลา 20-29 ปี ร้อยละ 22.1 และผู้ที่อาศัยอยู่เป็นระยะเวลา 50-59 ปี ร้อยละ 19.6 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่อาศัยอยู่เป็นระยะเวลามากกว่า 60 ปีขึ้นไป มีน้อยที่สุด คือร้อยละ 6.5 โดยมีระยะเวลาเฉลี่ยเท่ากับ 37.24 ปี ซึ่งจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่อาศัยในพื้นที่มานานกว่า 20 ปี

4. ระดับการศึกษาสูงสุด กลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาสูงสุดที่ระดับประถมศึกษาตอนต้นมากที่สุด คือร้อยละ 63.9 รองลงมา คือระดับประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย คือร้อยละ 13.9, 9.1 และ 8.7 ตามลำดับ ส่วนผู้มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และอนุปริญญา มีเพียงร้อยละ 1.9 และ 1.0 ตามลำดับ สำหรับผู้ที่ไม่ได้เรียน มีร้อยละ 1.4 จัดได้ว่าเป็นกลุ่มที่มีระดับการศึกษาไม่ที่สูงนัก

5. อาชีพหลัก กลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด ร้อยละ 52.9 รองลงมา คืออาชีพรับจ้างและบริการ ร้อยละ 28.6 และอาชีพค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 10.2 มีผู้ที่ยังเป็นนักศึกษา ร้อยละ 5.3 ส่วนผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ มีร้อยละ 2.9 แสดงว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ศึกษา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก

6. รายได้จากการประกอบอาชีพหลัก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้จากการประกอบอาชีพหลัก น้อยกว่า 3,000 บาทต่อเดือน คือร้อยละ 62.0 รองลงมาคือ 3,000-6,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 31.0 และที่น้อยที่สุดคือ มากกว่า 6,000 บาทต่อเดือน มีเพียงร้อยละ 7.0 โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เท่ากับ 4,111.08 บาท

7. รายจ่ายทั้งครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายจ่ายทั้งครัวเรือน น้อยกว่า 3,000 บาทต่อเดือน คือร้อยละ 49.4 รองลงมาคือ 3,000-6,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 38.6 และที่น้อยที่สุดคือ

มากกว่า 6,000 บาทต่อเดือน มีเพียงร้อยละ 12.0 โดยมีรายจ่ายทั้งครัวเรือนเฉลี่ยต่อเดือน เท่ากับ 4,492.41 บาท

8. อาชีพเสริม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือร้อยละ 57.8 ไม่ได้ประกอบอาชีพอื่น ๆ เสริม ส่วนผู้ที่ประกอบอาชีพเสริมอื่น ๆ มีร้อยละ 36.5 โดยมีอาชีพเสริม ได้แก่ รับจ้าง เกษตรกรรม ค้าขาย

9. สถานภาพรายได้ของครอบครัว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้พอใช้ ไม่เหลือเก็บ คือ ร้อยละ 46 รองลงมาคือ มีรายได้ไม่พอใช้ เป็นหนี้ ร้อยละ 31.2 ส่วนผู้ที่มีรายได้พอใช้ เหลือเก็บ มีน้อยที่สุดคือร้อยละ 20.9

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

(n = 211)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	80	37.9
หญิง	131	62.1
2. อายุ		
น้อยกว่า 29 ปี	16	7.7
30-39 ปี	20	9.6
40-49 ปี	86	41.3
50-59 ปี	59	28.4
60 ปีขึ้นไป	27	13.8
ไม่ตอบ	3	1.42
3. จำนวนสมาชิกในครอบครัว		
1-2 คน	25	12.4
3-4 คน	140	69.3
5-6 คน	32	15.9
7-8 คน	5	2.5
ไม่ตอบ	9	4.27

ตารางที่ 2 (ต่อ)

(n = 211)		
ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ
4. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน		
น้อยกว่า 19 ปี	26	13.1
20-29 ปี	44	22.1
30-39 ปี	29	14.6
40-49 ปี	48	24.1
50-59 ปี	39	19.6
60 ปีขึ้นไป	13	6.5
ไม่ตอบ	12	5.9
5. ระดับการศึกษาสูงสุด		
ไม่ได้เรียน	3	1.4
ประถมศึกษาตอนต้น (ป.1-ป.4)	133	63.9
ประถมศึกษาตอนปลาย (ป.5-ป.6)	29	13.9
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3)	19	9.1
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)/เทียบเท่า	18	8.7
อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	2	1.0
ปริญญาตรี	4	1.9
ไม่ตอบ	3	1.42
6. อาชีพหลัก		
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	6	2.9
เกษตรกร	109	52.9
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	21	10.2
รับจ้าง/บริการ	59	28.6
อื่น ๆ (นักศึกษา)	11	5.3
ไม่ตอบ	5	2.4

ตารางที่ 2 (ต่อ)

(n = 211)		
ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ
7. รายได้จากการประกอบอาชีพหลัก		
น้อยกว่า 3,000 บาท/เดือน	108	51.2
3,000-6,000 บาท/เดือน	69	32.7
มากกว่า 6,000 บาท/เดือน	11	5.2
ไม่ตอบ	23	11
8. รายจ่ายทั้งครัวเรือน		
น้อยกว่า 3,000 บาท/เดือน	98	49.4
3,000-6,000 บาท/เดือน	71	38.6
มากกว่า 6,000 บาท/เดือน	19	12.0
ไม่ตอบ	23	11
9. อาชีพเสริม		
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	12	5.7
ไม่ได้ประกอบอาชีพอื่น ๆ เสริม	122	57.8
ประกอบอาชีพเสริม	77	36.5
10. สถานภาพรายได้ของครอบครัว		
พอใช้ ไม่เหลือเก็บ	97	46
พอใช้ เหลือเก็บ	44	20.9
ไม่พอใช้ เป็นหนี้	70	31.2

ตอนที่ 2 การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะ และการจัดการขยะ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะ และการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา เพื่อชี้ให้เห็นสิ่งที่ทำให้ประชาชนได้รับความรู้ ความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสาร แหล่งข่าวสารประเภทต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 3 ซึ่งสามารถแจกแจงความถี่ในการเปิดรับข่าวสารของสื่อแต่ละประเภทได้ดังนี้

1. วิทยุ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่มีการรับข้อมูลข่าวสาร ในระดับมาก (ได้รับ สัปดาห์ละครั้ง) ร้อยละ 22.3 รองลงมาคือ ได้รับระดับปานกลาง (ได้รับเดือนละครั้ง) ร้อยละ 12 และได้รับในระดับน้อย (น้อยกว่าเดือนละครั้ง) ร้อยละ 6.2 ตามลำดับ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยได้รับข่าวสารจากสื่อประเภทนี้เลย ร้อยละ 59.2

2. โทรทัศน์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่มีการรับข้อมูลข่าวสาร ในระดับมาก (ได้รับ สัปดาห์ละครั้ง) ร้อยละ 23.2 รองลงมาคือ ได้รับระดับปานกลาง (ได้รับเดือนละครั้ง) ร้อยละ 15.6 และได้รับในระดับน้อย (น้อยกว่าเดือนละครั้ง) ร้อยละ 8.1 ตามลำดับ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยได้รับข่าวสารจากสื่อประเภทนี้เลย ร้อยละ 53.1

3. หนังสือพิมพ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่มีการรับข้อมูลข่าวสาร ในระดับมาก (ได้รับ สัปดาห์ละครั้ง) ร้อยละ 9.5 รองลงมาคือ ได้รับระดับปานกลาง (ได้รับเดือนละครั้ง) ร้อยละ 9.0 และได้รับในระดับน้อย (น้อยกว่าเดือนละครั้ง) ร้อยละ 7.6 ตามลำดับ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยได้รับข่าวสารจากสื่อประเภทนี้เลย ร้อยละ 73.9

4. หอกระจายข่าวประจำชุมชน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่มีการรับข้อมูลข่าวสารในระดับมาก (ได้รับ สัปดาห์ละครั้ง) ร้อยละ 27.0 รองลงมาคือ ได้รับระดับปานกลาง (ได้รับเดือนละครั้ง) ร้อยละ 20.9 และได้รับในระดับน้อย (น้อยกว่าเดือนละครั้ง) ร้อยละ 11.4 ตามลำดับ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยได้รับข่าวสารจากสื่อประเภทนี้เลย ร้อยละ 40.8

5. กำนันผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่มีการรับข้อมูลข่าวสาร ในระดับมาก (ได้รับ สัปดาห์ละครั้ง) ร้อยละ 22.3 รองลงมาคือ ได้รับระดับปานกลาง (ได้รับเดือนละครั้ง) ร้อยละ 20.4 และได้รับในระดับน้อย (น้อยกว่าเดือนละครั้ง) ร้อยละ 10.9 ตามลำดับ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยได้รับข่าวสารจากสื่อประเภทนี้เลย ร้อยละ 46.4

6. เจ้าหน้าที่ของรัฐ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่มีการรับข้อมูลข่าวสาร ในระดับมาก (ได้รับ สัปดาห์ละครั้ง) ร้อยละ 15.2 รองลงมาคือ ได้รับระดับปานกลาง (ได้รับเดือนละครั้ง) ร้อยละ 11.8 และได้รับในระดับน้อย (น้อยกว่าเดือนละครั้ง) ร้อยละ 8.1 ตามลำดับ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยได้รับข่าวสารจากสื่อประเภทนี้เลย ร้อยละ 64.9

7. การเข้าร่วมประเพณีบวชนาคและสัมมนา พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่มีการรับข้อมูลข่าวสาร ในระดับมาก (ได้รับ สัปดาห์ละครั้ง) ร้อยละ 22.2 รองลงมาคือ ได้รับระดับปานกลาง (ได้รับเดือนละครั้ง) ร้อยละ 9.5 และได้รับในระดับน้อย (น้อยกว่าเดือนละครั้ง) ร้อยละ 4.7 ตามลำดับ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยได้รับข่าวสารจากสื่อประเภทนี้เลย ร้อยละ 63.5

8. โรงเรียนและครู พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่มีการรับข้อมูลข่าวสาร ในระดับมาก (ได้รับ สัปดาห์ละครั้ง) ร้อยละ 5.2 รองลงมาคือ ได้รับระดับปานกลาง (ได้รับเดือนละครั้ง) ร้อยละ 3.8 และได้รับในระดับน้อย (น้อยกว่าเดือนละครั้ง) ร้อยละ 3.3 ตามลำดับ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยได้รับข่าวสารจากสื่อประเภทนี้เลย ร้อยละ 87.7

การให้คะแนนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะและการจัดการขยะในรอบปีที่ผ่านมาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง แบบสัมภพณ์มีทั้งหมด 9 ข้อ คำตอบที่ให้คือ สัปดาห์ละครั้ง เท่ากับ 3 คะแนน เดือนละครั้ง เท่ากับ 2 คะแนน น้อยกว่าเดือนละครั้ง เท่ากับ 1 คะแนน และไม่เคยได้รับ เท่ากับ 0 คะแนน ดังนั้นคะแนนเต็ม เท่ากับ 27 คะแนน โดยมีคะแนนต่ำสุด เท่ากับ 0 คะแนน คะแนนสูงสุด เท่ากับ 24 คะแนน และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะและการจัดการขยะมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 6.61 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ ดังตารางที่ 3

หากพิจารณาแหล่งข้อมูลย่อย พบว่า แหล่งข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะและการจัดการขยะในรอบปีที่ผ่านมามากที่สุดคือ หอกระจายข่าวประจำชุมชน ค่าเฉลี่ย 1.34 รองลงมาคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและผู้นำชุมชน ค่าเฉลี่ย 1.17 และโทรทัศน์ ค่าเฉลี่ย 1.09 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะและการจัดการขยะในรอบปีที่ผ่านมาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

(n = 211)

แหล่งข้อมูล	การได้รับข้อมูลข่าวสาร				Mean	S.D.
	สัปดาห์ละครั้ง	เดือนละครั้ง	น้อยกว่าเดือนละครั้ง	ไม่เคยได้รับ		
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน		
1. วิทยุ	47 (22.3%)	26 (12.3%)	13 (6.2%)	125 (59.2%)	.98	1.27
2. โทรทัศน์	49 (23.2%)	33 (15.6%)	17 (8.1%)	112 (53.1%)	1.09	1.27
3. หนังสือพิมพ์/ นิตยสาร	20 (9.5%)	19 (9.0%)	16 (7.6%)	156 (73.9%)	.54	1.00
4. หอกระจายข่าว ประจำชุมชน	57 (27.0%)	44 (20.9%)	24 (11.4%)	86 (40.8%)	1.34	1.26
5. กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน/ ผู้นำชุมชน	43 (20.4%)	47 (22.3%)	23 (10.9%)	98 (46.4%)	1.17	1.22
6. เจ้าหน้าที่ของรัฐ	17 (8.1%)	32 (15.2%)	25 (11.8%)	137 (64.9%)	0.66	1.01
7. การเข้าร่วม ประชุม/อบรม	10 (4.7%)	20 (9.5%)	47 (22.3%)	134 (63.5%)	0.55	0.85
8. โรงเรียน/ครู	8 (3.8%)	11 (5.2%)	7 (3.3%)	185 (87.7%)	0.25	0.72
9. อื่น ๆ (เพื่อน/เพื่อนบ้าน)	-	1 (0.5%)	4 (1.9%)	206 (97.6%)	0.03	0.19
Mean = 6.61	S.D. = 6.02	Min. = 0	Max. = 24			

แหล่งข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างสนใจจะรับข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ ความรู้ในเรื่อง การจัดการขยะมากที่สุด คือ หอกระจายข่าวประจำชุมชน ร้อยละ 45 รองลงมา คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน การเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา และโทรทัศน์ ร้อยละ 35.5 รองลงมาคือ 34.1 และ 29.4 ตามลำดับ แหล่งที่กลุ่มตัวอย่างสนใจน้อย ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ร้อยละ 9.5 และโรงเรียน ครู ร้อยละ 5.7 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของแหล่งข้อมูลที่สนใจจะรับข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ ความรู้ในเรื่องการจัดการขยะ

(n = 211)

แหล่งข้อมูลที่น่าสนใจรับข้อมูลข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
1. วิทยู	47	22.3
2. โทรทัศน์	62	29.4
3. หนังสือพิมพ์/นิตยสาร	20	9.5
4. หอกระจายข่าวประจำชุมชน	95	45.0
5. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน	75	35.5
6. เจ้าหน้าที่ของรัฐ	42	19.9
7. การเข้าร่วมประชุม/อบรม/สัมมนา	72	34.1
8. โรงเรียน/ครู	12	5.7

ตอนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะและการจัดการขยะ

การศึกษาเกี่ยวกับประเภทขยะที่มีในครัวเรือน พบว่า ขยะประเภทที่กลุ่มตัวอย่างมีใน ครัวเรือนมากที่สุด คือ เศษอาหาร เศษผัก เปลือกผลไม้ ร้อยละ 93.8 รองลงมา คือ พลาสติก โฟม ร้อยละ 71.6 ขวด แก้ว กระจัง ร้อยละ 66.4 เศษกระดาษ กลังกระดาษ ร้อยละ 56.9 และ ใบไม้ กิ่งไม้ มูลสัตว์ กระดูกสัตว์ ร้อยละ 55.5 ส่วนขยะประเภทที่มีน้อยที่สุดคือ โลหะ เศษเหล็ก อะลูมิเนียม ร้อยละ 11.8 ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของประเภทขยะที่มีในครัวเรือน

ประเภทขยะที่มีในครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
1. เศษอาหาร เศษผัก เปลือกผลไม้	198	93.8
2. พลาสติก โฟม	151	71.6
3. ขวด แก้ว กระป๋อง	140	66.4
4. เศษกระดาษ ก่อกระดาษ	120	56.9
5. ใบไม้ กิ่งไม้ มูลสัตว์ กระดุกสัตว์	117	55.5
6. ขางและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากยาง	49	23.2
7. เศษผ้า เศษหนัง เศษผม	39	18.5
8. โลหะ เศษเหล็ก อะลูมิเนียม	25	11.8

การวัดระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะและการจัดการขยะของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสัมภาษณ์จำนวน 20 ข้อ ให้คะแนนข้อละ 1 คะแนน ดังนั้นมีคะแนนเต็ม 20 คะแนน กลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้ความเข้าใจเฉลี่ย 15.70 คะแนน โดยผู้ที่มีคะแนนน้อยที่สุดได้ 8 คะแนน ส่วนผู้ที่มีคะแนนมากที่สุดได้ 20 คะแนน

นอกจากนั้น จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องที่สุดคือ เห็นว่า การแยกขยะก่อนทิ้งทำให้การกำจัดขยะง่ายขึ้น และขยะที่มีเศษพืชผักสามารถนำมาหมักเป็นปุ๋ยได้ คือ ร้อยละ 96.7 รองลงมาเห็นว่า หลอดไฟ กระป๋องสารกำจัดแมลง ถ่านไฟฉาย จัดว่าเป็นขยะอันตราย ร้อยละ 92.9 ทั้งนี้ เห็นว่าขยะในชุมชนถ้าการจัดการไม่ดี จะทำให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค เช่น อหิวาตกโรค เศษอาหารและพืชผักต้องทิ้งลงในถังขยะสีเขียว และขยะประเภทเศษอาหารและเศษผักผลไม้ส่วนใหญ่มาจากบ้านพักอาศัย มีจำนวนใกล้เคียงกันคือร้อยละ 92.4 91.9 และ 88.2 ตามลำดับ สำหรับความเห็นในการแยกขยะเรื่อง ถังสีเหลืองใส่ขยะที่ขายได้ เช่น ขวดแก้ว พลาสติก กระดาษ ฯลฯ และจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นสาเหตุทำให้ปริมาณขยะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีร้อยละ 86.3 ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะและการจัดการขยะ

(n = 211)

ความรู้ความเข้าใจ	ใช่		ไม่ใช่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การแยกขยะก่อนทิ้งทำให้การกำจัดขยะง่ายขึ้น	204	96.7	7	3.3
2. เศษอาหารและพืชผักต้องทิ้งลงในถังขยะสีเขียว	194	91.9	17	8.6
3. ถังสีเหลืองใส่ขยะที่ขายได้ เช่น ขวดแก้ว พลาสติก กระดาษ ฯลฯ	182	86.3	29	13.7
4. หลอดไฟ กระป๋องสารกำจัดแมลง ถ่านไฟฉาย จัดว่าเป็นขยะอันตราย	196	92.9	15	7.1
5. ขวดแก้ว ขวดพลาสติก กระป๋องน้ำอัดลม เป็นขยะประเภทที่สามารถนำมาใช้ได้อีก	171	81.1	40	19
6. โฟมและพลาสติกเป็นขยะที่ย่อยสลายง่าย	46	21.8	165	78.2
7. ขยะประเภทเศษอาหารและเศษผักผลไม้ ส่วนใหญ่มาจากบ้านพักอาศัย	187	88.6	24	11.8
8. ขยะจากโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ ได้แก่ พวกเศษกระดาษ ขี้เถ้า ของเสียอันตราย	167	79.1	44	20.9
9. การกำจัดขยะไม่จำเป็นต้องเผาหรือฝังก็ได้	166	78.7	45	21.3
10. คว้นจากการเผาขยะไม่เป็นอันตรายต่อ สิ่งแวดล้อม	50	23.7	161	76.3
11. ขยะที่มีเศษพืชผักสามารถนำมาหมักเป็นปุ๋ย	204	96.7	7	3.3
12. การทิ้งขยะประเภทกระป๋องยาปราบศัตรูพืช ลงดินไม่ส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำในดิน	62	29.4	149	70.6
13. การทิ้งขยะในที่สาธารณะเป็นสิ่งไม่ผิด กฎหมาย	78	37	133	63
14. ขยะในชุมชนถ้าการจัดการไม่ดี จะทำให้ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค เช่น อหิวาตกโรค	195	92.4	16	7.6
15. การแยกขยะและกำจัดขยะในชุมชนเป็น หน้าที่ของหน่วยงานราชการเท่านั้น	46	21.8	165	78.2
16. ขยะอินทรีย์คือขยะที่ไม่สามารถย่อยสลายได้	90	42.7	121	57.3

ตารางที่ 6 (ต่อ)

(n = 211)

ความรู้ความเข้าใจ	ใช่		ไม่ใช่	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
18. จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นสาเหตุทำให้ปริมาณขยะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว	182	86.3	29	13.7
19. การทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำ ส่งผลทำให้ดินบริเวณใกล้เคียงทำการเพาะปลูกไม่ได้	141	66.8	70	33.2
20. ปัญหาขยะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม	64	30.3	147	69.7

ตอนที่ 4 การติดต่อสื่อสาร

การให้คะแนนการติดต่อสื่อสารกับบุคคล หรือหน่วยงานเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้หรือปรึกษาหารือในเรื่องการจัดการขยะและเรื่องต่าง ๆ ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการในรอบปีที่ผ่านมาของกลุ่มตัวอย่าง แบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 6 ข้อ คำตอบที่ให้คือ สัปดาห์ละครั้ง เท่ากับ 3 คะแนน เดือนละครั้ง เท่ากับ 2 คะแนน น้อยกว่าเดือนละครั้ง เท่ากับ 1 คะแนน และไม่เคยได้รับเท่ากับ 0 คะแนน ดังนั้นคะแนนเต็ม เท่ากับ 18 คะแนน โดยมีคะแนนต่ำสุด เท่ากับ 0 คะแนน คะแนนสูงสุด เท่ากับ 15 คะแนน และการติดต่อสื่อสารกับบุคคลหรือหน่วยงานมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.92

หากพิจารณาบุคคลหรือหน่วยงานที่ติดต่อ พบว่า บุคคลหรือหน่วยงานที่กลุ่มตัวอย่างติดต่อเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้หรือปรึกษาหารือในเรื่องการจัดการขยะและเรื่องต่าง ๆ ในรอบปีที่ผ่านมามากที่สุดคือ เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองแกนพัฒนาค่าเฉลี่ย 1.30 รองลงมาคือ ผู้ใหญ่บ้าน ค่าเฉลี่ย 0.97 และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ค่าเฉลี่ย 0.85 ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของการติดต่อสื่อสารกับบุคคลหรือหน่วยงานเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้หรือปรึกษาหารือในเรื่องการจัดการขยะและเรื่องต่างๆ ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการในรอบปีที่ผ่านมา

(n = 211)

บุคคล/หน่วยงาน	การติดต่อสื่อสาร				Mean	S.D.
	สัปดาห์ละครั้ง	เดือนละครั้ง	น้อยกว่าเดือนละครั้ง	ไม่เคยได้รับ		
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน		
1. ผู้ใหญ่บ้าน	38 (18.0 %)	34 (16.1%)	23 (10.9%)	116 (55.0%)	0.97	1.20
2. กำนัน	17 (8.1%)	21 (10.0%)	21 (10.0%)	152 (72.0%)	0.54	0.97
3. พัฒนาการ	4 (1.9%)	12 (5.7%)	15 (7.1%)	180 (85.3%)	0.24	0.64
4. เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองแกนพัฒนา	44 (20.9%)	47 (22.3%)	49 (23.2%)	71 (33.6%)	1.30	1.14
5. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	29 (13.7%)	29 (13.7%)	35 (16.6%)	118 (55.9%)	0.85	1.11
6. อื่น ๆ (โครงการวัด และเยาวชน, นักศึกษา)	1 (0.5%)	-	2 (0.9%)	208 (98.6%)	0.02	0.23
Mean = 3.92	S.D. = 3.19	Min. = 0	Max. = 15			

เรื่องในกลุ่มตัวอย่างได้พูดคุยหรือติดต่อสื่อสารกับบุคคลหรือหน่วยงานในเรื่องการจัดการขยะภายในชุมชน มากที่สุด ร้อยละ 54 เป็นเรื่องคำแนะนำการรักษาความสะอาดภายในชุมชน รองลงมา ร้อยละ 41.2 เป็นเรื่องความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการขยะ และน้อยที่สุด ร้อยละ 37 เป็นเรื่องความร่วมมือในกิจกรรมการจัดการขยะ ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของเรื่องที่ได้พูดคุยหรือติดต่อสื่อสารกับบุคคลหรือหน่วยงานในเรื่องการจัดการขยะภายในชุมชน

เรื่องที่ได้พูดคุยหรือติดต่อสื่อสาร	จำนวน	ร้อยละ
1. คำแนะนำการรักษาความสะอาดภายในชุมชน	114	54.0
2. ความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการขยะ	87	41.2
3. ความร่วมมือในกิจกรรมการจัดการขยะ	78	37.0

ตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 211 ตัวอย่าง พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขยะออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดเก็บขยะก่อนทิ้ง ด้านการลดปริมาณขยะ ด้านการกำจัดขยะ และด้านการรักษาหรือ และเสนอแนะเกี่ยวกับแก้ไขปัญหาขยะ มีผลการศึกษา ดังนี้

ด้านการจัดเก็บขยะ มีการปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 89.5 ซึ่งมีการจัดการโดยการจัดหาถังขยะที่มีฝาปิดไว้นอกบ้าน และมีการแยกขยะออกเป็นประเภทต่าง ๆ เช่น เศษอาหาร ขวดแก้ว กระจัง ก้อนนำไปทิ้ง

ด้านการลดปริมาณขยะ มีการปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 73.6 ซึ่งมีการซ่อมแซมของที่ชำรุด เช่น เสื้อผ้า รองเท้า แทนการซื้อใหม่ การใช้วัสดุที่ย่อยสลายได้ เช่น ใบตอง แทนการใช้ถุงพลาสติกและโฟม และการใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าจ่ายตลาดแทนถุงพลาสติก

การกำจัดขยะ มีการปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 69.3 ซึ่งมีการนำเศษผัก ผลไม้ ใบไม้ มาหมักเป็นปุ๋ยอินทรีย์ นำเศษขยะที่เผาไหม้ได้ไปทำประโยชน์ในเรื่องเชื้อเพลิง ทั้งขยะในถังที่มีการจัดไว้ให้นำเศษอาหารไปเลี้ยงสัตว์ และรวบรวมขวดแก้ว ขวดพลาสติก กระดาษไว้ขาย

ด้านการรักษาหรือ และเสนอแนะเกี่ยวกับแก้ไขปัญหาขยะ มีการปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 71.1 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเคยเข้าร่วมประชุมในโครงการจัดการปัญหาขยะชุมชน เคยให้คำแนะนำบุคคลในครัวเรือนช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ให้คำแนะนำบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ในครัวเรือนช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน เคยร่วมสนับสนุนทางการเงิน แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ เพื่อช่วยเหลือในกิจกรรมกำจัดขยะ และเคยเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาขยะแก่เจ้าหน้าที่ หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

ระดับการปฏิบัติการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอย

ผลการศึกษาระดับการปฏิบัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในเขตเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

ด้านการจัดเก็บขยะ

การมีส่วนร่วมในด้านการจัดเก็บขยะก่อนทิ้งของประชาชนอยู่ในระดับสูง โดยรวมมีการปฏิบัติทุกครั้ง ค่าเฉลี่ย 1.63 คะแนน พิจารณาสัดส่วนของการปฏิบัติพบว่าการจัดเก็บขยะโดยการปฏิบัติทุกครั้งร้อยละ 73.7 รองลงมาไม่เคยปฏิบัติร้อยละ 20.9 และปฏิบัติบางครั้งร้อยละ 15.8 ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 การปฏิบัติด้านการจัดเก็บขยะของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะ	การปฏิบัติ			Mean	S.D.
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย		
- ท่านจัดหาถังขยะที่มีฝาปิดไว้นอกบ้าน	177 (83.9%)	14 (6.6%)	20 (9.5%)	1.74	0.62
- ท่านแยกขยะออกเป็นประเภทต่าง ๆ เช่น เศษอาหาร ขวดแก้ว กระจัง ก่อนนำไปทิ้ง	134 (63.5%)	53 (25.1%)	24 (11.4%)	1.52	0.69
รวม	311 (73.7%)	67 (15.8)	44 (20.9%)	1.63	

ด้านการลดปริมาณขยะ

การมีส่วนร่วมในด้านการลดปริมาณขยะของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีการปฏิบัติบางครั้ง ค่าเฉลี่ย 0.99 คะแนน พิจารณาจากสัดส่วนของการปฏิบัติจะพบว่า ส่วนใหญ่มีการลดปริมาณขยะโดยการปฏิบัติบางครั้ง ร้อยละ 47.7 รองลงมาไม่เคยปฏิบัติ ร้อยละ 27.3 และปฏิบัติบางครั้ง ร้อยละ 25.9 ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 การปฏิบัติด้านการลดปริมาณขยะของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะ	การปฏิบัติ			Mean	S.D.
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย		
- ท่านใช้วัสดุที่ย่อยสลายได้ เช่น ใบตอง แทนการใช้ถุงพลาสติกและโฟม	61 (28.9%)	111 (52.6%)	39 (18.5%)	1.10	0.68
- ท่านแยกขยะของที่ชำรุด เช่น เสื้อผ้า รองเท้า แทนการซื้อใหม่	64 (30.3%)	103 (48.8%)	44 (20.9%)	1.09	0.71
- ท่านใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าจ่ายตลาดแทนถุงพลาสติก	39 (18.5%)	84 (39.8%)	88 (41.7%)	0.77	0.74
รวม	164 (25.9%)	298 (47.7%)	171 (27.3%)	0.99	

ด้านการกำจัดขยะ

การมีส่วนร่วมในด้านการกำจัดขยะของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีการปฏิบัติบางครั้ง ค่าเฉลี่ย 1.17 คะแนน พิจารณาจากสัดส่วนของการปฏิบัติจะพบว่า ส่วนใหญ่มีการกำจัดขยะโดยการปฏิบัติทุกครั้งร้อยละ 48.0 รองลงมาไม่เคยปฏิบัติ ร้อยละ 30.7 และปฏิบัติบางครั้ง ร้อยละ 21.3 ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 การปฏิบัติด้านการกำจัดขยะของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะ	การปฏิบัติ			Mean	S.D.
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย		
- ท่านมีการนำเศษผัก ผลไม้ ใบไม้ มาหมัก เป็นปุ๋ยอินทรีย์	71 (33.6%)	49 (23.2%)	91 (43.1%)	0.91	0.87
- ท่านนำเศษขยะที่เผาไหม้ได้ไปทำ ประโยชน์ในเรื่องเชื้อเพลิง	23 (10.9%)	66 (31.3%)	122 (57.8%)	0.53	0.69
- ท่านทิ้งขยะในถังที่มีการจัดไว้ให้	184 (87.2%)	18 (8.5%)	9 (4.3%)	1.83	0.48
- ท่านนำเศษอาหารไปเลี้ยงสัตว์	70 (33.2%)	51 (24.2%)	90 (42.7%)	0.91	0.87
- ท่านรวบรวมขวดแก้ว ขวดพลาสติก กระด่ำชไว้ขาย	158 (74.9%)	41 (19.4%)	121 (5.7%)	1.69	0.57
รวม	506 (48.0%)	225 (21.3%)	311 (30.7%)	1.17	

ด้านการรักษาหรือ และเสนอแนะเกี่ยวกับแก้ไขปัญหาขยะ

การมีส่วนร่วมในด้านด้านการรักษาหรือ และเสนอแนะเกี่ยวกับแก้ไขปัญหาขยะของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีการปฏิบัติบางครั้ง ค่าเฉลี่ย 1.05 คะแนน พิจารณาจากสัดส่วนของการปฏิบัติจะพบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติบางครั้ง ร้อยละ 37.6 รองลงมาปฏิบัติทุกครั้ง ร้อยละ 33.5 และไม่เคยปฏิบัติ ร้อยละ 28.9 ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 การปฏิบัติด้านการปรึกษาหารือ และเสนอแนะเกี่ยวกับแก้ไขปัญหายยะ

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะ	การปฏิบัติ			Mean	S.D.
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย		
- ท่านเคยเข้าร่วมประชุมในโครงการ จัดการปัญหายยะชุมชน	59 (28.0%)	78 (37.0%)	74 (35.1%)	0.93	0.79
- ท่านเคยให้คำแนะนำบุคคลในครัวเรือน ช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน	116 (55.0%)	76 (36.0%)	19 (9.0%)	1.46	0.66
. ท่านให้คำแนะนำบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ใน ครัวเรือนช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมใน ชุมชน	81 (38.4%)	99 (46.9%)	31 (14.7%)	1.24	0.69
- ท่านเคยร่วมสนับสนุนทางการเงิน แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ เพื่อช่วยเหลือใน กิจกรรมกำจัดขยะ	52 (24.6%)	67 (31.8%)	92 (43.6%)	0.81	0.81
. ท่านเคยเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหายยะแก่เจ้าหน้าที่ หรือผู้ ที่เกี่ยวข้อง	45 (21.3%)	77 (36.5%)	89 (42.2%)	0.79	0.77
รวม	353 (33.5%)	397 (37.6%)	305 (28.9%)	1.05	

หากพิจารณาการมีส่วนร่วมโดยรวมของแต่ละรายการ พบว่า รายการที่กลุ่มตัวอย่างมีการ
ส่วนร่วมในการปฏิบัติมากที่สุดในการกำจัดขยะคือ การทิ้งขยะในถังที่มีการจัดไว้ให้ ค่าเฉลี่ย
1.83 รองลงมาคือ ในด้านการจัดเก็บขยะ คือการจัดหาถังขยะที่มีฝาปิดไว้นอกบ้าน ค่าเฉลี่ย 1.74
ส่วนในด้านการปรึกษาหารือ และเสนอแนะเกี่ยวกับแก้ไขปัญหายยะการให้คำแนะนำบุคคลใน
ครัวเรือนช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ค่าเฉลี่ย 1.46 และในด้านการลดปริมาณขยะคือ
การใช้วัสดุที่ย่อยสลายได้ เช่น ใบตอง แทนการใช้ถุงพลาสติก และโฟม ค่าเฉลี่ย 1.10

การให้คะแนนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของกลุ่มตัวอย่าง แบบ
สัมพัทธ์มีทั้งหมด 15 ข้อ คำตอบที่ให้คือ ทุกครั้ง เท่ากับ 2 คะแนน บางครั้ง เท่ากับ 1 คะแนน
และไม่เคย เท่ากับ 0 คะแนน ดังนั้นคะแนนเต็ม เท่ากับ 30 คะแนน โดยมีคะแนนต่ำสุด เท่ากับ

4 คะแนน คะแนนสูงสุด เท่ากับ 30 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 17.32 แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 6 ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไขปัญหaxy

การศึกษาเกี่ยวกับการมีปัญหaxyในชุมชน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่าไม่มีปัญหaxy มีร้อยละ 51.7 ส่วนผู้ที่เห็นว่ามีปัญหaxy มีมากกว่าเล็กน้อยคือ ร้อยละ 48.3 ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของการมีปัญหaxyเกี่ยวกับขยะในชุมชน

(n=211)

การมีปัญหaxyเกี่ยวกับขยะในชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	109	51.7
มี	102	48.3
รวม	211	100.0

ปัญหaxyเกี่ยวกับขยะในชุมชนที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าเป็นปัญหามากที่สุดมี 2 ประการใกล้เคียงกัน คือ ปัญหaxyไม่มีการแยกขยะก่อนทิ้งลงถัง ร้อยละ 24.6 และปัญหaxyคนในชุมชนไม่มีความรู้เรื่องขยะ ร้อยละ 23.7 รองลงมาคือ สถานที่ทิ้งขยะไม่เพียงพอ ร้อยละ 16.6 ทิ้งช่วงการเก็บขนานทำให้ขยะส่งกลิ่นเหม็น ร้อยละ 11.8 รถเก็บขนขยะไม่เพียงพอ ร้อยละ 5.7 ส่วนปัญหaxyหน่วยราชการไม่สนใจเรื่องขยะ มีร้อยละ 2.8 และมีปัญหaxyอื่น ๆ ในเรื่องการเผาขยะ ร้อยละ 0.9

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของปัญหาเกี่ยวกับขยะในชุมชน

ปัญหาเกี่ยวกับขยะในชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
1. สถานที่ทิ้งขยะไม่เพียงพอ	35	16.6
2. หน่วยงานราชการไม่สนใจเรื่องขยะ	6	2.8
3. คนในชุมชนไม่มีความรู้เรื่องขยะ	50	23.7
4. ไม่มีการแยกขยะก่อนทิ้งลงถัง	52	24.6
5. ทิ้งช่วงการเก็บขนานานทำให้ขยะส่งกลิ่นเหม็น	25	11.8
6. รถเก็บขนขยะไม่เพียงพอ	12	5.7
7. อื่นๆ (การเผาขยะ)	2	0.9

หมายเหตุ: มีผู้ตอบข้อนี้มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เห็นว่ามีปัญหา โดยบางคนตอบมากกว่า 1 ข้อ

กลุ่มตัวอย่างได้เสนอแนะแนวทางการจัดการปัญหาขยะในชุมชน โดยสำหรับหน่วยงานราชการมีการเสนอให้จัดอบรม รณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เรื่องขยะแก่ประชาชน โดยเฉพาะเรื่องการแยกขยะ มากที่สุดร้อยละ 4.3 รองลงมาคือ ควรจัดให้รถเก็บขยะมาเก็บขนขยะให้ตรงเวลาทุกครั้ง และไม่ทิ้งช่วงนานเกินไป ร้อยละ 3.8 ควรจัดถังขยะให้เพียงพอและมีถังให้แยกขยะได้ ร้อยละ 2.4

ส่วนการเสนอแนะแนวทางการจัดการปัญหาขยะในชุมชนสำหรับประชาชน มีข้อเสนอให้แยกขยะก่อนทิ้งลงถัง และนำขยะไปใช้ประโยชน์ เช่นทำปุ๋ยหมักหรือนำไปขาย มากที่สุดเท่ากันคือร้อยละ 4.3 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการปัญหาขยะในชุมชน

ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. สำหรับหน่วยงานราชการ		
1.1 ควรจัดอบรม รมรงค์และประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เรื่องขยะแก่ประชาชน โดยเฉพาะเรื่องการแยกขยะ	9	4.3
1.2 ควรจัดให้รถเก็บขยะมาเก็บขนขยะให้ตรงเวลาทุกครั้ง และไม่ทิ้งช่วงนานเกินไป	8	3.8
1.3 ควรจัดถังขยะให้เพียงพอ และมีถังให้แยกขยะได้	5	2.4
1.4 ควรแจกถุงดำ เพื่อสะดวกในการเก็บขยะไปทิ้ง	2	0.9
1.5 ควรสร้างเตาเผาขยะ	1	0.5
2. สำหรับประชาชน		
2.1 ควรแยกขยะก่อนทิ้งลงถัง	9	4.3
2.2 ควรนำขยะไปใช้ประโยชน์ เช่นทำปุ๋ยหมัก หรือนำไปขาย	9	4.3
2.3 ควรร่วมกันรักษาความสะอาดเพื่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม	3	1.4
2.4 ควรมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขยะอย่างสม่ำเสมอ ไม่ใช่เฉพาะตอนที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมใหม่ ๆ เท่านั้น	1	0.5
2.5 ควรช่วยกันลดปริมาณขยะ	1	0.5

หมายเหตุ: เป็นคำถามปลายเปิดมีการเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาเป็นบางคน

ตอนที่ 7 การทดสอบสมมติฐาน

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ กรณีศึกษา เทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ได้กำหนดตัวแปรอิสระ คือ เพศ อายุ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ระดับการศึกษา อาชีพ การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะ และการจัดการขยะ ความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะและการจัดการขยะ และการติดต่อสื่อสารกับ บุคคลหรือหน่วยงาน เพื่อหาความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ โดยมีสมมติฐานในการศึกษา ดังนี้

1. เพศ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ
2. อายุ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ
3. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ
4. ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ
5. อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ
6. การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะและการจัดการขยะ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ
7. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะและการจัดการขยะ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ
8. การติดต่อสื่อสารกับบุคคลหรือหน่วยงาน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

สมมติฐานที่ 1 เพศ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

การทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) พบว่า มีค่า F เท่ากับ 0.001 และค่า Sig. เท่ากับ 0.975 ซึ่งมากกว่า 0.05 จึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะไม่ขึ้นอยู่กับเพศ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ความแปรปรวนของเพศกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

เพศ	การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะ			
	Mean	S.D.	F	Sig.
ชาย	17.34	6.04	0.001	0.975
หญิง	17.31	4.69		
รวม	17.32	5.23		

สมมติฐานที่ 2 อายุ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

การทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) พบว่า มีค่า F เท่ากับ 2.897 และค่า Sig. เท่ากับ 0.023 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 จึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะขึ้นอยู่กับอายุที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางที่ 17

กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกันทำให้การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะต่างกัน จากการศึกษาพบว่า ผู้ที่อยู่ในวัยกลางคน ไปจนถึงสูงวัย มีส่วนร่วมมากกว่าวัยอื่นๆ อาจเป็นเพราะสภาพสังคมของประเทศไทย โดยเฉพาะวิถีชีวิตของชุมชนภาคเหนือส่วนใหญ่จะให้ความเคารพนับถือผู้ใหญ่เป็นอย่างมาก เรียกกันว่า พ่อฮู้ย แม่ฮู้ย ซึ่งบุคคลเหล่านี้ จะมีการรวมกลุ่มเช่นกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกร ทำให้มีการพบปะกันได้บ่อย และเป็นแรงผลักดันในเรื่องของการมีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนในเรื่องต่างๆ ตามมา เช่น การคัดแยกขยะ การจัดการขยะ และการรักษาความสะอาดของชุมชน

ตารางที่ 17 ความแปรปรวนของอายุกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

อายุ	การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะ			
	Mean	S.D.	F	Sig.
น้อยกว่า 29 ปี	14.19	4.74	2.897	0.023
30-39 ปี	17.60	3.97		
40-49 ปี	17.17	5.04		
50-59 ปี	18.80	5.10		
60 ปีขึ้นไป	16.48	6.48		
รวม	17.35	5.25		

สมมติฐานที่ 3 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

การทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) พบว่า มีค่า F เท่ากับ 1.711 และค่า Sig. เท่ากับ 0.134 ซึ่งมากกว่า 0.05 จึงสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะไม่ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ความแปรปรวนของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ			
	Mean	S.D.	F	Sig.
น้อยกว่า 19 ปี	15.81	4.37	1.711	0.134
20-29 ปี	16.89	5.65		
30-39 ปี	17.55	5.65		
40-49 ปี	17.44	5.04		
50-59 ปี	19.21	4.61		
60 ปีขึ้นไป	15.92	6.60		
รวม	17.37	5.27		

สมมติฐานที่ 4 ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

การทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) พบว่า มีค่า F เท่ากับ 2.210 และค่า Sig. เท่ากับ 0.142 ซึ่งมากกว่า 0.05 จึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะไม่ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ความแปรปรวนของระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

ระดับการศึกษา	การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะ			
	Mean	S.D.	F	Sig.
ไม่ได้เรียน	10.33	3.06	2.210	0.142
ประถมศึกษาตอนต้น (ป.1-ป.4)	17.71	5.59		
ประถมศึกษาตอนปลาย (ป.5-ป.6)	16.69	3.75		
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3)	18.32	4.27		
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)/เทียบเท่า	16.50	5.37		
อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	15.50	9.19		
ปริญญาตรี	17.00	3.16		
รวม	17.38	5.24		

สมมติฐานที่ 5 อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

การทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) พบว่า มีค่า F เท่ากับ 1.525 และค่า Sig. เท่ากับ 0.196 ซึ่งมากกว่า 0.05 จึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะไม่ขึ้นอยู่กับอาชีพ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางที่ 20

ตารางที่ 20 ความแปรปรวนของอาชีพกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

อาชีพ	การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะ			
	Mean	S.D.	F	Sig.
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	15.50	5.54	1.525	0.196
เกษตรกร	17.98	5.66		
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	16.95	5.15		
รับจ้าง/บริการ	17.37	4.37		
อื่น ๆ (นักศึกษา)	14.36	3.93		
รวม	17.44	5.21		

สมมติฐานที่ 6 การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะและการจัดการขยะ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

การทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะและการจัดการขยะ กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ โดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) พบว่า มีค่า r เท่ากับ 0.103 และค่า Sig. เท่ากับ 0.137 ซึ่งมากกว่า 0.05 จึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะไม่มีความสัมพันธ์กับการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะและการจัดการขยะ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะและการจัดการขยะ กับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

ตัวแปร	Mean	S.D.	r	Sig.
การรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะและ การจัดการขยะ	6.61	6.02	0.103	0.137
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดการขยะ	17.32	5.23		

สมมติฐานที่ 7 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะและการจัดการขยะ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

การทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะและการจัดการขยะ กับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ โดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) พบว่า มีค่า r เท่ากับ 0.065 และค่า Sig. เท่ากับ 0.344 ซึ่งมากกว่า 0.05 จึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะและการจัดการขยะ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางที่ 22

ตารางที่ 22 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะและการจัดการขยะ กับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

ตัวแปร	Mean	S.D.	r	Sig.
ความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะและ การจัดการขยะ	15.70	2.54	0.065	0.344
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ	17.32	5.23		

สมมติฐานที่ 8 การติดต่อสื่อสารกับบุคคลหรือหน่วยงาน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

การทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการติดต่อสื่อสารกับบุคคลหรือหน่วยงาน กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ โดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) พบว่า มีค่า r เท่ากับ 0.271 และค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 จึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมีความสัมพันธ์กับการติดต่อสื่อสารกับบุคคลหรือหน่วยงาน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก นั่นคือ ประชาชนที่มีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลหรือหน่วยงานมาก จะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางที่ 23

ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะทางเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนาได้จัดให้มีโครงการพัฒนาชุมชนต่างๆ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่นการประชุม อบรม สัมมนา อีกทั้งมีการประชาสัมพันธ์ โดยการเข้าไปให้คำแนะนำ ความรู้ในเรื่องการดูแลสิ่งแวดล้อมของชุมชน เป็นต้น

ตารางที่ 23 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของการติดต่อสื่อสารกับบุคคลหรือหน่วยงาน กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

ตัวแปร	Mean	S.D.	r	Sig.
การติดต่อสื่อสารกับบุคคลหรือหน่วยงาน	3.92	3.19	0.271**	0.000
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ	17.32	5.23		

หมายเหตุ: ** มีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 (2-tailed)

สรุปภาพรวมการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 24 สรุปความสัมพันธ์แบบ Correlation และ One-Way ANOVA ในภาพรวม

ความสัมพันธ์ของปัจจัย	ระดับทางสถิติ	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. เพศ	0.975	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
2. อายุ	0.023	ยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05
3. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	0.134	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
4. การศึกษา	0.142	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
5. อาชีพ	1.960	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
6. การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	1.137	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
7. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะ	0.344	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
8. การติดต่อสื่อสาร	0.000	ยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

ตอนที่ 8 ข้อวิจารณ์

จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดการขยะอยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.32 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน โดยแบ่งเป็นการมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดเก็บขยะ ด้านการลดปริมาณขยะ ด้านการกำจัดขยะ และด้านการรักษาหรือ เสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาขยะ พบว่า ด้านการจัดเก็บขยะ ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะที่อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องมาจาก ด้านการจัดเก็บขยะ ในเรื่อง ของการจัดหาถังขยะที่มีฝาปิดไว้นอกบ้าน นั้น ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับบริการถังขยะที่ถูกหลักทางสุขขาภิบาลจากทางเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนามาจัดเตรียมไว้ให้ และในเรื่องการแยกขยะออกเป็นประเภทต่าง ๆ เช่น เศษอาหาร ขวดแก้ว กระจบอง ก้อนนำไปทิ้ง ซึ่งจากการศึกษาของ จินตนา (2535) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วย และปฏิบัติได้ในการทิ้งขยะแยกประเภท และขวด แก้ว กระจบอง สามารถแยกแล้วนำไปขายเพิ่มมูลค่าได้ นอกนั้นอีก 3 ด้าน พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิระชัย (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอย ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองวารินชำราบ ที่พบว่า การมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง

จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเพศไม่ได้เป็นตัวบ่งบอกถึงการมีส่วนร่วมเพียงด้านเดียว ยังต้องอาศัยปัจจัยอื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของ วิไลวรรณ (2545) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการกำจัดขยะมูลฝอย : ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนในเขตเทศบาลบางตาเถร อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า เพศ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการกำจัดขยะมูลฝอย

จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ขึ้นอยู่กับอายุที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 40-49 ปี มากที่สุด รองลงมาคือ ช่วงอายุ 50-59 ปี ทั้งนี้เนื่องมาจากกลุ่มบุคคลที่อยู่ในวัยกลางคน จนถึงวัยสูงอายุ มีประสบการณ์ชีวิต มีความรู้สึกรู้สึกผูกพันกับชุมชน ทั้งยังเป็นวัยที่มีความรับผิดชอบ และความตระหนักต่อปัญหาของส่วนรวม อยากดูแลรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมของชุมชนไว้ให้คนรุ่นหลังต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ โกศล (2538) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมี

ส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่า อายุ ของประชาชนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพชีวิต

จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ พบว่า ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน อาชีพ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของสิทธิสานต์ (2544) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษา การจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลท่าบ่อ อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ซึ่งผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมกำจัดขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน รายได้ อาชีพ สถานภาพทางสังคม การรับรู้ข่าวสาร ความรู้ และความตระหนักเกี่ยวกับมูลฝอยและการจัดการมูลฝอย

จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ พบว่า การติดต่อสื่อสารกับบุคคลหรือหน่วยงานเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ หรือปรึกษาหารือในเรื่องการจัดการขยะ และเรื่องต่างๆ ในรอบปีที่ผ่านมา พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 โดยเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวก และมีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนามากที่สุด ทั้งในเรื่องการรักษาความสะอาดของชุมชน ความรู้ในเรื่องขยะ และกิจกรรมการจัดการขยะ ซึ่งการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “ การจัดการขยะตามแนวพระราชดำริอย่างยั่งยืน” ของโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ร่วมมือกับกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ของเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา ซึ่งก็อีกเป็น โครงการที่ทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการขยะ

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ
กรณีศึกษา เทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ประชากรที่ใช้ใน
การศึกษาคือ หัวหน้าครัวเรือนหรือสมาชิกในครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเมืองแกน
พัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีทั้งหมด 16 หมู่ชน ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
ครั้งนี้ 211 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัย แนวความคิด ทฤษฎี และ
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ โดยใช้สถิติสำหรับการ
วิจัยทางสังคมศาสตร์ หาค่าสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation) และการวิเคราะห์
ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) วัดความสัมพันธ์ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นหญิง มีอายุเฉลี่ย 47.4 ปี มีอายุระหว่าง 40-49 ปี มากที่สุด คือ
ร้อยละ 41.3 ปี มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่ มี 3-4 คน คือร้อยละ 69.3 ระยะเวลาที่อาศัย
อยู่ในหมู่บ้านเป็นเวลานานที่สุด 40-49 ปี คือร้อยละ 29.1 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่อาศัยในพื้นที่
ที่มานานกว่า 20 ปี และมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาตอนต้นมากที่สุด คือร้อยละ 63.9
ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างนั้นประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือร้อยละ 52.9 และมีรายได้จากการ
ประกอบอาชีพเฉลี่ย 4,111.08 บาท ต่อเดือน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพเสริม ส่วน
ผู้ที่ประกอบอาชีพเสริมได้แก่อาชีพ รับจ้าง และสถานภาพรายได้ของครอบครัวส่วนใหญ่ พอใช้ ไม่
เหลือเก็บ

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะ และการจัดการขยะ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะ และการจัดการขยะ คือร้อยละ 90 และแหล่งข้อมูลที่ได้รับมากที่สุด คือ จากหอกระจายข่าวประจำชุมชน

ความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะ และการจัดการขยะ

ในด้านของความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะ และการจัดการขยะ พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในระดับสูง คือมีความรู้ความเข้าใจเฉลี่ย 15.70 คะแนน โดยมีคะแนนเต็ม 20 คะแนน ซึ่งการที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาตอนต้น แต่มีความรู้ความเข้าใจในระดับสูงอาจเป็นเพราะการได้รับความรู้จากการอบรมการจัดการขยะตามแนวพระราชดำริอย่างยั่งยืน

การติดต่อสื่อสาร

ในด้านการติดต่อสื่อสารกับบุคคลหรือหน่วยงานเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ หรือปรึกษาหารือในเรื่องการจัดการขยะ และเรื่องต่าง ๆ ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยมีความถี่เท่ากับ 3.92 และบุคคลที่กลุ่มตัวอย่างติดต่อสื่อสารมากที่สุด คือ เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา เฉลี่ย 1.30

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะนั้น พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลางคือ การมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขยะเฉลี่ย 17.32 คะแนน โดยมีคะแนนเต็ม 30 คะแนน นอกจากนั้น ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในด้านการกำจัดขยะมากที่สุด ดังเช่น การทิ้งขยะในถังที่มีการจัดไว้ให้ และการรวบรวมขวดแก้ว ขวดพลาสติกไว้ขาย

สรุปผลการวิเคราะห์เมื่อทดสอบสมมติฐานในการวิจัย ปรากฏผลดังนี้

สมมติฐานที่ 1, 3, 4, 5, 6 และ 7 คือ เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน อาชีพ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะ ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ยอมรับสมมติฐานที่ 2 อายุ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ยอมรับสมมติฐานที่ 8 การติดต่อสื่อสาร เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

จากผลการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ กรณีศึกษา เทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีข้อเสนอแนะจากการศึกษา ดังนี้

1. จากการศึกษา พบว่า อายุมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วม ในการจัดการขยะ ซึ่งอายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ 40-49 ปี และรองลงมาคือ 50-59 ปี เป็นวัยผู้ใหญ่ จึงเหมาะสมกับการสนับสนุนให้กลุ่มคนเหล่านี้ เป็นตัวแทน เพื่อปลูกฝังจิตสำนึก ให้แก่กลุ่มเยาวชนให้เห็น ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ โดยมีจิตสำนึกเริ่มจากที่ครอบครัว ไปจนถึงชุมชน

2. ด้านการติดต่อสื่อสารกับบุคคลหรือหน่วยงาน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ หรือปรึกษาหารือ ในเรื่องการจัดการขยะ และเรื่องต่าง ๆ ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วม ในการจัดการปัญหาขยะของประชาชน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ดังนั้นจึงเป็นแนวทางที่ดี ที่ทางเทศบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการฝึกอบรม อย่างต่อเนื่อง โดยสร้างความรู้ ความเข้าใจในด้านการจัดการปัญหาขยะ ตลอดจนสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเกิดความร่วมมือร่วมใจ ในด้านการคัดแยกขยะ การดูแลสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน

3. จากการศึกษา พบว่า อาชีพหลักของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด คือ ร้อยละ 52.9 อีกทั้งพื้นที่ที่ทำการศึกษาก็คือเป็นแหล่งทำการเกษตรหลายด้าน เช่น เพาะปลูกข้าว เพาะปลูกกระเทียม และเพาะปลูกถั่วเหลือง เป็นต้น และจากการศึกษายังพบว่า ในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างมีขยะประเภท เศษอาหาร เศษพืชผักและผลไม้ เป็นจำนวนมากที่สุด จึงควรสนับสนุน ในด้านการนำเศษพืชผักและผลไม้จากบ้านเรือนมาทำเป็นปุ๋ยหมัก แล้วนำไปใช้ในการเกษตร เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต และลดปัญหาสิ่งแวดล้อม

4. จากการศึกษา พบว่า แหล่งการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะ มาจาก หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านมากที่สุด ดังนั้นควรมีการส่งเสริมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะ จากแหล่งข้อมูลดังกล่าวให้ประชาชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ

5. จากการศึกษา พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับขยะในชุมชน ด้านไม่มีการแยกขยะก่อนทิ้งถึง ร้อยละ 24.6 และด้านสถานที่ทิ้งขยะ ไม่เพียงพอ ร้อยละ 16.6 ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดถังขยะให้พอเพียง ซึ่งควรมีถังสำหรับขยะเปียก ขยะแห้ง และขยะอันตราย เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการคัดแยกขยะประชาชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะเท่านั้น จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านอื่น ๆ เช่น การจัดการน้ำเสีย เป็นต้น

2. จากผลการศึกษา พบว่า พื้นที่บริเวณเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนาเป็นแหล่งพื้นที่เกษตรที่อุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การสนับสนุนในการทำปุ๋ยหมัก จากเศษพืชผัก และผลไม้ นอกจากนี้ ควรมีการศึกษาพัฒนาพื้นที่การเกษตร โดยการสนับสนุนให้มีการทำการเกษตรอินทรีย์ เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมต่อไป

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

เกษม จันทร์แก้ว.2541.เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม.กรุงเทพมหานคร: โครงการสหวิทยาการ
บัณฑิตศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

_____. 2549.รายงานการวิจัยสาริตและปรับใช้เทคโนโลยีการกำจัดขยะและน้ำเสีย
ชุมชนตามแนวพระราชดำริ การส่งเสริมเผยแพร่ และการบริการทางวิชาการแก่สังคม.
โครงการศึกษาวิจัยสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.

กรมควบคุมมลพิษ.2537.แนวทางการควบคุมปัญหาน้ำเสียสำหรับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น.
กรุงเทพมหานคร : กรมควบคุมมลพิษ คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
คู่มือเล่มที่ 3.

_____. 2549.กรมควบคุมมลพิษ.แหล่งที่มา: <http://www.pcd.go.th> , 9 กุมภาพันธ์ 2549.

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.2544. เคล็ดลับในการจัดการขยะ. กรมส่งเสริมคุณภาพ
สิ่งแวดล้อม.กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.

โกศล สุทรพฤษย์.2538.ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานพัฒนา
คุณภาพชีวิต.กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

จีระไชย ไกรกังวาร.2545.การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ กรณีศึกษาเทศบาลเมือง
วารินชำราบ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

จินตนา ศรีนุกูล.2535.พฤติกรรมภารกิจขยะของประชาชนในพื้นที่ชั้นในของกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง.2527.การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภา
การพิมพ์.

จำรูญ ยาสมุทร. 2527. การสุขภาพสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

นัฏราภรณ์ วิวัฒนพานิช. 2537. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ ต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชนในหมู่บ้านปลา และหมู่บ้านพูน
อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชูเกียรติ ภัยดี. 2536. การศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและ
ปราบปรามอาชญากรรมระหว่างเขตพื้นที่ที่มีการปฏิบัติงานกับเขตพื้นที่ที่ไม่มีการปฏิบัติ
ของตำรวจชุมชน และมวลชนสัมพันธ์ ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา. 2549. แหล่งที่มา: <http://www.mangkaen.org>, 9 กุมภาพันธ์ 2549.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. 2546. แนวทางในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท.
กรุงเทพมหานคร: สำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. 2538. การมีส่วนร่วม หลักการ เทคนิคและกรณีตัวอย่าง. เชียงใหม่ :
คณะเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นรินาม. 2535. พระราชบัญญัติการสาธารณสุข. นิตยสาร โลกสีเขียว . 1 (พฤศจิกายน-ธันวาคม
2535)

ครุณี อ้นขวัญเมือง . 2544. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของ
ผู้ประกอบการร้านค้าในเขตเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ และสวิง สุวรรณ. 2536. พฤติกรรมศาสตร์ พฤติกรรมสุขภาพ และสุขศึกษา.
กรุงเทพมหานคร: คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ปฤษฎา บุญเจือ.2538.การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาโครงการ
ประสานความร่วมมือพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้ จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พัชรี หอวิจิตร. 2529. การจัดการขยะมูลฝอย. ขอนแก่น : ภาควิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม
คณะวิศวกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พัฒน์ สุจำนงค์.2537. อนามัยชุมชน. กรุงเทพมหานคร : บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด.
- มูหามะ วามะ.2545.การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย : ศึกษากรณี
เทศบาลตำบลตันหยง จังหวัดปัตตานี.ภาคนิพนธ์ปริญญาโท,
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ.2536.เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา.กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์
ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วันชัย วัฒนศัพท์ .2544. คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน.นนทบุรี:
สถาบันพระปกเกล้า.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ.2530. ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการพัฒนาชุมชน :ประชาชนข้าราชการ
และผู้นำรัฐบาล. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- วิรัช ชมชื่น .2537. พฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิไลวรรณ ต้นตระกูลไชย.2542. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการกำจัดขยะมูลฝอย : ศึกษา
เฉพาะกรณี ชุมชนในเขตเทศบาลบางตาเถร อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ศิริกัลยา สุวจิตตานนท์, พัฒนา มูลพฤกษ์ และธำรงรัตน์ มุ่งเจริญ .2541.การป้องกันและ
ควบคุมมลพิษ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมานมิตร พัฒนา.2541.บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านต่อการเป็นผู้นำในการ
แยกประเภทขยะชุมชนในจังหวัดนครปฐม.วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุรศักดิ์ วรรณบุญญา.2547.ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์
ป่าชายเลนบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุธีรา ตูลยะเสถียร,โกศล วงษ์สวรรค์และสถิต วงษ์สวรรค์ .2544. มลพิษสิ่งแวดล้อม.
กรุงเทพมหานคร: อมรการพิมพ์.

สิทธิสานต์ ทรัพย์ศิริโสภณ.2544. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย:
กรณีศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลท่าบ่อ อำเภوتاบ่อ จังหวัดหนองคาย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย.กรมควบคุมมลพิษ.2546. แผนการจัดการขยะมูลฝอย
แห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร.

สำนักรักษาความสะอาด. 2532. เอกสารประกอบการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับขยะมูลฝอย.
กรุงเทพมหานคร.

อรุณรัตน์ หวังดี.2548. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ กรณีศึกษาเทศบาลตำบล
ปากแพรกอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อำไพ เลี่ยมเสน.2539. การมีส่วนร่วมของประชาชนสองฝั่งคลองแสนแสบต่อการจัดการขยะใน
คลองของเขตมีนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

Davis , J.A.1997.**Elementary Survey Analysis**. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall.

Kanchanchitra , S.1976. **Factors.Related to community Development in Thai Village**. Ithaca,
New York : Unpublished Master's Thesis, Cornell University.

United Nation.1975. **Popular participation in Decision Making for Development**.
New York. United Nations Publication.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างโปรแกรมโครงการอบรมปฏิบัติการเรื่อง การจัดการขยะ
ตามแนวพระราชดำริอย่างยั่งยืน จังหวัดเชียงใหม่

ตัวอย่างโปรแกรมโครงการอบรมปฏิบัติการเรื่อง การจัดการขยะ
ตามแนวพระราชดำริอย่างยั่งยืน จังหวัดเชียงใหม่

หลักการและเหตุผล

ปัญหาขยะมูลฝอยถือเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญมากในปัจจุบัน เพราะส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนโดยตรง ซึ่งนับวันปัญหานี้จะทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งขยะเหล่านี้ถ้าไม่ได้รับการจัดการที่ถูกต้องและเหมาะสมแล้ว นอกจากจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตโดยตรงแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อเนื่องไปถึงความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมและทรัพยากร และก่อให้เกิดมลพิษสิ่งแวดล้อมอื่นๆตามมา ด้วยเหตุนี้ โครงการแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้สนองพระราชดำริในการจัดการขยะชุมชน โดยมุ่งเน้นการใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติเป็นเทคโนโลยีอย่างง่ายไม่ยุ่งยาก สามารถทำได้ทุกแห่ง ทุกที่ ทุกคน จึงได้ศึกษาวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการจัดการขยะชุมชนด้วยการทำปุ๋ยหมัก โดยการใช้กล่องคอนกรีตฝาแบบ ฟังกลบประยุกต์ขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว สามารถทำได้ในพื้นที่ที่มีจำกัด และชุมชนขนาดเล็กได้ ซึ่งจะช่วยลดภาระของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการขยะ และสามารถนำขยะมูลฝอยจากชุมชนมาหมักทำปุ๋ย เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ ในชุมชนได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องถึงวิสัยทัศน์การบริหารจัดการขยะที่เหมาะสมกับชุมชน และเทคโนโลยีการทำปุ๋ยหมักจากขยะ โดยังการฟังกลบในกล่องคอนกรีต
2. เพื่อให้เกิดทักษะเกี่ยวกับการกำจัดขยะและการทำปุ๋ยหมักจากขยะได้อย่างถูกต้องตามรูปแบบวิธีการกำจัดขยะ โครงการศึกษาวิจัยของ โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
3. เพื่อนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ ไปปฏิบัติ เผยแพร่ และเป็นต้นแบบให้กับประชาชนต่อไป

พื้นที่การดำเนินการและกลุ่มเป้าหมาย

พื้นที่ดำเนินการ ได้แก่ หมู่บ้านจำนวน 16 หมู่บ้าน จาก 2 ตำบลที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้แทนหมู่บ้านจาก 16 หมู่บ้าน ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลแกนพัฒนา หมู่บ้านละ 40 คน

ระยะเวลาจัดอบรม

การอบรมครั้งนี้ใช้ระยะเวลา 2 วันระหว่างวันที่ 27-28 เมษายน 2549

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

1. กองสาธารณสุขสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
2. โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

การดำเนินงาน

1. กำหนดการจัดอบรมและรูปแบบการดำเนินงานทางสิ่งแวดล้อมศึกษา

การจัดอบรมครั้งนี้มุ่งหวังให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และทราบถึงวิธีการที่เหมาะสมในการจัดการขยะภายในชุมชน สามารถคัดแยกขยะได้ รวมทั้งสามารถนำเทคโนโลยีการทำปุ๋ยหมักของโครงการฯ ไปประยุกต์ใช้ในชุมชนตนเองได้ การอบรมครั้งนี้เป็นลักษณะของการทำกิจกรรมกลุ่ม เนื่องจากจำนวนผู้เข้าอบรมในแต่ละกลุ่มมีจำนวน 160 คน จึงแบ่งออกเป็นกลุ่มเล็ก 4 กลุ่มซึ่งแบ่งกลุ่มตามหมู่บ้าน เพื่อให้สามารถฟังวิทยากรบรรยายได้ชัดเจนและซักถามข้อสงสัยได้ ซึ่งรูปแบบการดำเนินงานของทุกกลุ่มจะเป็นไปตามกำหนดการที่ได้วางไว้ ดังนี้

08.30-09.00น.	ลงทะเบียน
09.00-09.10น.	พิธีเปิดการอบรมเชิงปฏิบัติการและแนะนำโครงการฯ โดย ศ.ดร.เกษม จันทร์แก้ว ผู้อำนวยการโครงการฯ
09.10-09.30น.	ชมวีดิทัศน์สารคดีชุด “ที่เค็ดการกำจัดขยะและบำบัดน้ำเสียตามแนวพระราชดำริ
09.30-09.45น.	รับประทานอาหารว่าง
09.45-10.45น.	กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์
10.45-11.00น.	สรุปกิจกรรมและตอบข้อซักถาม
11.00-11.30น.	พิธีมอบเกียรติบัตรและพิธีปิดการอบรมเชิงปฏิบัติการ

2. การจัดเตรียมงานและสถานที่

ในการอบรมครั้งนี้ ทางโครงการฯ ได้จัดเตรียมเอกสารเผยแพร่ให้สำหรับผู้เข้ารับการอบรม ประกอบด้วย คู่มือเทคโนโลยีการกำจัดขยะมูลฝอยตามแนวพระราชดำริ จำนวน 1 ชุด ปากกา และดินสอโครงการฯ กระดาษสำหรับจดบันทึก และป้ายชื่อติดหน้าอก ซึ่งผู้เข้าอบรมจะได้รับหลังจากลงทะเบียนเรียบร้อยแล้ว

สำหรับการจัดเตรียมสถานที่ที่ใช้ในการอบรม โดยในวันที่ 26 เมษายน 2549 คณะทำงานทั้งหมดได้จัดเตรียมสถานที่ กำหนดจุดลงทะเบียนและจุดตั้งนิทรรศการ ของสถานที่ทั้ง 4 แห่ง โดยใช้ศาลาวัดเป็นที่จัดอบรม

3. การดำเนินการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติเรื่อง “การจัดการขยะตามแนวพระราชดำริอย่างยั่งยืน” จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มเป้าหมายของการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในเขตพื้นที่เทศบาลครั้งนี้เป็นตัวแทนจาก 16 หมู่บ้านในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา โดยมีขั้นตอนการดำเนินการฝึกอบรมในวันที่ 27-28 เมษายน 2549 ดังนี้

3.1 คณะทำงานทุกฝ่ายเตรียมงานของตนให้ทุกอย่างพร้อมก่อนเริ่มงาน และมีการตรวจสอบความเรียบร้อยอีกครั้ง โดยเฉพาะฝ่ายสถานที่ ฝ่ายลงทะเบียน และฝ่ายโสตฯ

3.2 ฝ่ายต้อนรับจะเข้าไปต้อนรับและทักทายผู้เข้าอบรม พร้อมสอบถามว่ามาจากหมู่บ้านใด เพื่อใช้เป็นข้อมูลแจ้งฝ่ายลงทะเบียน พร้อมเชิญไปยังโต๊ะลงทะเบียน ซึ่งแยกตามหมู่บ้าน จากนั้นฝ่ายลงทะเบียนจะพิมพ์รายชื่อผู้เข้าอบรมลงในคอมพิวเตอร์ เมื่อลงทะเบียนเรียบร้อยแล้ว ผู้เข้าอบรมจะได้รับเอกสาร และป้ายชื่อติดหน้าอก

3.3 พิธีเปิดการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา กล่าวต้อนรับ และ ศ.ดร.เกษม จันทรแก้ว ผู้อำนวยการโครงการฯ กล่าวเปิดการอบรม จากนั้นให้ผู้เข้าอบรมรับชมวีดิทัศน์สารคดีชุด “ที่เค็ดการกำจัดขยะและบำบัดน้ำเสียตามแนวพระราชดำริ” แล้วพักรับประทานอาหารว่าง

3.5 กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ผู้เข้าอบรมจะแยกกันเข้าร่วมกิจกรรมตามกลุ่มของตน ซึ่งแต่ละกลุ่มมีวิทยากรกลุ่มประจำกลุ่มอยู่กลุ่มละ 3 คน กิจกรรมด้วยการทำความรู้จักกันระหว่างวิทยากรและผู้เข้ารับการอบรม จากนั้นวิทยากรจึงนำเข้าสู่กิจกรรมในการฝึกอบรมทั้งสิ้น 8 กิจกรรม ดังนี้

- 1) ปัญหาขยะในชุมชน
- 2) ผลกระทบของขยะต่อสุขภาพอนามัย และสิ่งแวดล้อม
- 3) ประเภทของขยะ
- 4) แหล่งที่มาของขยะ
- 5) การคัดแยกขยะ
- 6) ประโยชน์ของขยะ
- 7) การทำปุ๋ยหมักจากขยะ
- 8) การนำปุ๋ยหมักไปใช้ประโยชน์

3.5 พิธีมอบเกียรติบัตร และพิธีปิดการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ โดยผู้อำนวยการโครงการฯ กล่าวสรุปการอบรม พร้อมเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้ซักถามปัญหาและข้อสงสัยทุกอย่างเสร็จสิ้นจึงเริ่มพิธีมอบเกียรติบัตร และพิธีปิดการอบรมเชิงปฏิบัติการ

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ
กรณีศึกษา เทศบาลตำบลเมืองแกนพัฒนา อ.แม่แตง จ. เชียงใหม่

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....สถานภาพในครอบครัว.....
บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ชื่อหมู่บ้าน.....
ตำบล.....อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
วันที่สัมภาษณ์.....
คำแนะนำ กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความที่ถูกต้องตรงความเป็นจริง หรือระบุ
ข้อความ ตัวเลขตามความเป็นจริง

แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป
- ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะ และการจัดการขยะ
- ตอนที่ 3 ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะ และการจัดการขยะ
- ตอนที่ 4 ข้อมูลด้านการติดต่อสื่อสาร
- ตอนที่ 5 ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ
- ตอนที่ 6 ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไขปัญหามลพิษ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. ปัจจุบันท่านมีอายุ.....ปี
3. สมาชิกที่อยู่อาศัยด้วยกันทั้งสิ้น.....คน (รวมทั้งตัวท่านด้วย)
4. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนี้.....ปี
5. ท่านสำเร็จการศึกษาสูงสุดระดับใด

() 1. ไม่ได้เรียน	() 2. ประถมศึกษาตอนต้น (ป.1-ป.4)
() 3. ประถมศึกษาตอนปลาย (ป.5-ป.6)	() 4. มัธยมศึกษาตอนต้น(ม.1-ม.3)
() 5. มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) หรือเทียบเท่า	
() 6. อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	() 7. ปริญญาตรี
() 8. อื่น ๆ (ระบุ).....	

6. ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพใดเป็นอาชีพหลัก

- () 1. ไม่ได้ประกอบอาชีพ () 2. เกษตรกรรม
 () 3. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว () 4. รับจ้าง/บริการ
 () 5. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ () 6. อื่นๆ (ระบุ).....

7. ท่านมีรายได้จากการประกอบอาชีพหลัก.....บาท/เดือน

8. ท่านมีรายจ่ายทั้งครัวเรือน.....บาท/เดือน

9. นอกจากประกอบอาชีพหลักในข้อ 6 แล้ว ท่านประกอบอาชีพอื่นอีกหรือไม่

- () 1. ไม่ได้ประกอบอาชีพ () 2. ไม่ได้ประกอบอาชีพอื่นๆเสริม

10. รายได้ของครัวท่านเป็นอย่างไร

- () 1. พอใช้ ไม่เหลือเก็บ () 2. พอใช้ เหลือเก็บ
 () 3. ไม่พอใช้เป็นหนี้ () 4. อื่นๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะ และการจัดการขยะ

1. ในรอบปีที่ผ่านมาท่านเคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขยะ และการจัดการขยะจากแหล่งใด มากน้อยเพียงใด

- () ไม่เคย
 () เคย

2. ถ้าเคยท่านได้รับข้อมูลจากแหล่งใด

ข้อมูล	การได้รับข้อมูลข่าวสาร			
	สัปดาห์ ละครั้ง	เดือนละครั้ง	น้อยกว่าเดือน ละครั้ง	ไม่เคย ได้รับ
1. วิทยุ				
2. โทรทัศน์				
3. หนังสือพิมพ์/นิตยสาร				
4. หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน				
5. ผู้นำหมู่บ้าน/ผู้นำชุมชน				
6. เจ้าหน้าที่ของรัฐ				
7. การเข้าร่วมประชุม/อบรม/สัมมนา				
8. โรงเรียน/ครู				
9. อื่นๆ (ระบุ).....				

3. ท่านสนใจจะรับข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ ความรู้ในเรื่องการจัดการขยะ ที่ผ่านสื่อใดมากที่สุด

- () ไม่สนใจ
- () สนใจได้แก่
() 1.วิทยุ	() 2.โทรทัศน์
() 3.หนังสือพิมพ์/นิตยสาร	() 4.หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน
() 4.หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน	() 5.กำนันผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน
() 5.กำนันผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน	() 6.เจ้าหน้าที่ของรัฐ
() 7.การเข้าร่วมประชุม/อบรม/สัมมนา	() 8.โรงเรียน/ครู
() 9.อื่นๆ (ระบุ).....	

ตอนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะ และการจัดการขยะ

1. ในครัวเรือนของท่านมีขยะประเภทใดบ้าง (กรุณาเลือกเรียงอันดับขยะที่มีในครัวเรือนที่มีมากที่สุด 5 อันดับ)

() 1.เศษอาหาร,เศษผัก,เปลือกผลไม้	() 2.พลาสติก,โฟม
() 3.ขวด,แก้ว,กระป๋อง	() 4.เศษกระดาษ,กล่องกระดาษ
() 5.โลหะ,เศษเหล็ก,อะลูมิเนียม	() 6.เศษผ้า,เศษหนัง,เศษผม
() 7.ยางและผลิตภัณฑ์ที่ทำจากยาง	() 8.ใบไม้,กิ่งไม้,มูลสัตว์,กระดูกสัตว์

2. ในครัวเรือนของท่านมีการแยกขยะหรือไม่

- () ไม่แยก
- () มีการแยกขยะ

3. ปัจจุบันภายในครอบครัวของท่านกำจัดขยะด้วยวิธีใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() เผากลางแจ้ง	() ฝังกลบในดิน
() นำมาทำปุ๋ยหมัก	() ทิ้งลงพื้น
() ทิ้งลงถังขยะเทศบาล	() นำไปเลี้ยงสัตว์
() อื่น ๆ (ระบุ).....	

4. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะ และการจัดการขยะ

ความรู้ความเข้าใจ	ใช่	ไม่ใช่
1. การแยกขยะก่อนทิ้งทำให้การกำจัดขยะง่ายขึ้น		
2. เศษอาหารและพืชผักต้องทิ้งลงในถังสีเขียว		
3. ถังสีเหลืองใส่ขยะที่ขายได้ เช่น ขวดแก้ว พลาสติก กระดาษ ฯลฯ		
4. หลอดไฟ กระจกสารกำจัดแมลง ถ่านไฟฉาย จัดว่าเป็นขยะอันตราย		
5. ขวดแก้ว ขวดพลาสติก กระจกนํ้าอัดลม เป็นขยะประเภทที่สามารถนำมาใช้ใหม่		
6. โฟมและพลาสติกเป็นขยะที่ย่อยสลายง่าย		
7. ขยะประเภทเศษอาหาร และเศษผักผลไม้ส่วนใหญ่มาจากบ้านพักอาศัย		
8. ขยะจากโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ ได้แก่ พวกเศษกระดาษ ขี้เถ้า ของเสียอันตราย		
9. การกำจัดขยะไม่จำเป็นตรงเผาหรือฝังก็ได้		
10. ควันจากการเผาขยะไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม		
11. ขยะที่มีเศษพืชผักสามารถนำมาหมักเป็นปุ๋ย		
12. การทิ้งขยะประเภทกระป๋องยาปราบศัตรูพืชลงดิน ไม่ส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำในดิน		
13. การทิ้งขยะในที่สาธารณะเป็นสิ่งไม่ผิดกฎหมาย		
14. ขยะในชุมชนถ้าจัดการไม่ดีจะทำให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค เช่น โรคอหิวาตกโรค		
15. การแยกขยะ และกำจัดขยะในชุมชนเป็นหน้าที่ของหน่วยงานราชการเท่านั้น		
16. ขยะอินทรีย์ คือขยะที่ไม่สามารถย่อยสลายได้		
17. การกำจัดขยะที่ดีที่สุด คือ การกองขยะทุกชนิดไว้บนพื้นดิน		
18. จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นสาเหตุทำให้ปริมาณขยะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว		
19. การทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำ ส่งผลทำให้ดินบริเวณใกล้เคียงทำการเพาะปลูกไม่ได้		
20. ปัญหาขยะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม		

ตอนที่ 4 การติดต่อสื่อสาร

1. ในรอบปีที่ผ่านมาท่านได้ติดต่อสื่อสารกับบุคคลหรือหน่วยงาน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ หรือปรึกษาหารือในเรื่องการจัดการขยะ และเรื่องต่างๆ ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการหรือไม่ และบ่อยครั้งเพียงใด

บุคคล/หน่วยงาน	การติดต่อสื่อสาร			
	สัปดาห์ ละครั้ง	เดือนละ ครั้ง	น้อยกว่าเดือน ละครั้ง	ไม่เคย
1. ผู้ใหญ่บ้าน				
2. กำนัน				
3. พัฒนาการ				
4. เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองแกนพัฒนา				
5. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน				
6. อื่นๆ (ระบุ).....				

2. ท่านได้พูดคุยหรือติดต่อสื่อสารกับบุคคลหรือหน่วยงานข้างต้นในเรื่องการจัดการขยะภายในชุมชนของท่านบ้างอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () คำแนะนำการรักษาความสะอาดภายในชุมชน
- () ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการขยะ
- () ความร่วมมือในกิจกรรมการจัดการขยะ
- () อื่นๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 5 แบบวัดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะ	การปฏิบัติ		
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย
การจัดเก็บขยะ			
1. ท่านจัดหาขยะที่มีฝาปิดไว้นอกบ้าน			
2. ท่านแยกขยะออกเป็นประเภทต่างๆ เช่น เศษอาหาร ขวดแก้ว กระจก ก่อนนำไปทิ้ง			
การลดปริมาณขยะ			
3. ท่านใช้วัสดุที่ย่อยสลายได้ เช่น ใบตอง แทนการใช้ถุงพลาสติก และโฟม			
4. ท่านเคยซ่อมแซมของที่ชำรุด เช่น รองเท้า เสื้อผ้า แทนการซื้อใหม่			
5. ท่านใช้ถุงผ้าหรือตระกร้าจ่ายตลาดแทนถุงพลาสติก กระดาษไว้อาย			
การจำกัดขยะ			
6. ท่านมีการนำเศษผัก ผลไม้ ใบไม้ มาหมักเป็นปุ๋ยอินทรีย์			
7. ท่านนำเศษขยะที่เผาไหม้ได้ไปทำประโยชน์ในเรื่องเชื้อเพลิง			
8. ท่านทิ้งขยะที่มีการจัดไว้ให้			
9. ท่านนำเศษอาหารไปเลี้ยงสัตว์			
10. ท่านรวบรวมขวดแก้ว พลาสติก กระดาษไว้อาย			
การปรึกษาหารือ และเสนอแนะเกี่ยวกับแก้ไขปัญหาขยะ			
11. ท่านเคยเข้าร่วมประชุมในโครงการการจัดการปัญหาขยะในชุมชน			
12. ท่านเคยให้นำแนะนำบุคคลในครัวเรือนช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน			
13. ท่านเคยให้นำแนะนำบุคคล อื่นๆ ที่ไม่ใช่ในครัวเรือนช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน			
14. ท่านเคยร่วมสนับสนุนทางการเงิน แรงงาน วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อช่วยเหลือในกิจกรรมกำจัดขยะ			
15. ท่านเคยเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาขยะแก่เจ้าหน้าที่ หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง			

ตอนที่ 6 ปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางแก้ไขปัญหายยะ

1. ในชุมชนของท่านมีปัญหาเกี่ยวกับขยะหรือไม่ อย่างไร

() ไม่มี

() มี ได้แก่.....

() 1. สถานที่ทิ้งขยะไม่เพียงพอ

() 2. หน่วยงานราชการไม่สนใจเรื่องขยะ

() 3. คนในชุมชนไม่สนใจเรื่องขยะ

() 4. ไม่มีการแยกขยะก่อนทิ้งลงถัง

() 5. ทิ้งช่วงการเก็บขนานทำให้ขยะส่งกลิ่นเหม็น

() 6. รถเก็บขนขยะไม่เพียงพอ

() 7. อื่นๆ (ระบุ)

2. ท่านมีข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการปัญหายยะภายในชุมชนอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....